

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Liběna Vondráčková

**Teoretické úvahy na téma právní odpovědnost
sportovce v českém právním řádu
(odpovědnost sportovce v kolektivních
sportech)**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Karel Beran, Ph.D.

Katedra teorie práva a právních učení

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15.9.2008

Ráda bych touto cestou vyjádřila svůj dík panu JUDr. Karlu Beranovi, Ph.D. za jeho cenné připomínky, trpělivost a ochotu při vedení mé diplomové práce. Rovněž bych chtěla poděkovat panu JUDr. Jiřímu Hřebejkovi a panu Mgr. Michalu Králíkovi, Ph.D., kteří mi vždy ochotně poskytli inspirativní konzultaci k danému tématu.

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne 15.9.2008, ...

Obsah

1. Úvod	1
2. Sport, sportovec – definice pojmů	4
2.1. Sport v historickém pohledu	5
2.2. Definice sportu	8
2.3. Sportovec „amatér“ versus sportovec „profesionál“	10
2.4. Sport „kolektivní“ versus sport „individuální“	12
3. Historická východiska posuzování právní odpovědnosti sportovce při výkonu sportovní činnosti	14
3.1. Preantické období	14
3.2. Antické období – Řecko	15
3.3. Antické období – Řím	19
3.3.1. Odpovědnost dle lex Aquilia	20
3.3.2. Trestněprávní odpovědnost mimo rámec lex Aquilia	23
3.4. Středověk	23
4. Kdy je sportovec odpovědný	26
4.1. Druhy deliktů	27
4.2. Vzájemné vztahy právní a „sportovní“ odpovědnosti	29
4.3. Podmínky vyloučení právní odpovědnosti sportovce	35
4.4. Vymezení subjektu	43
4.5. Subjektivní stránka – míra vědomosti o následcích svého jednání	48
5. Právní odpovědnost sportovce v české judikatuře	50
5.1. Civilněprávní rozhodnutí	50
5.2. Trestněprávní rozhodnutí	57
6. Závěr	66
7. Seznam použitých zdrojů	69
8. Seznam použitých zkratk	73

1. Úvod

Sport se v průběhu 20. století výrazně měnil a jeho význam zesiloval až do jeho dnešní podoby celospolečenského fenoménu. Dovoluji si tvrdit, že téměř každý zdravý jedinec žijící v dnešní moderní společnosti se se sportovní činností aktivně setkal, byť jen v podobě povinné tělesné výchovy na základních školách. A přestože mnozí u aktivního provozování sportu nesetrvají, často se o sportovní dění i nadále pasivně zajímají coby fandící diváci. Zprávy o sledovanosti právě uplynulých XXIX. olympijských her v Pekingu, která dosahovala stamilionových čísel, tuto skutečnost jen potvrzují. (Samotný zahajovací ceremoniál her v Pekingu shlédlo asi 15 procent světové populace, tj. zhruba miliarda lidí.) Sport má však vedle ryze sportovního i další rozměry. Především ekonomický, když s rozšiřováním a rostoucí oblíbeností sportovní činnosti je spojena i výrazná komercializace těchto vztahů. Zejména ve sportu vrcholovém nezřídka probíhají finanční toky závratných objemů. V neposlední řadě pak rozměr politický. Stačí jen znovu připomenout lavinu diskuzí spojených s pořádáním právě uplynulých her v Pekingu s ohledem na potlačování svobod obyvatel Tibetu.

S rostoucím společenským významem sportu se úměrně zvyšuje i závažnost otázky zásahu právních norem do této oblasti. Otázka vzájemných vztahů sportu a práva stojí mimo zájem této práce, avšak nelze bez ní její téma úspěšně řešit a proto je této věnováno i zde několik poznámek.

Odpovědnostní vztahy ve sportu je problematika mnohvrstevnatá a moje práce si rozhodně neklade ambice ji komplexně obsáhnout a analyzovat. Zaměřila jsem se toliko pouze na právní odpovědnost sportovců provozujících kolektivní sporty, a to odpovědnost za úrazy, která je mj. hybnou silou vývoje vzájemných vztahů sportu a práva. (Jako dlouholetá hráčka házené na mnoha místech cítuji interní předpisy Českého svazu házené, neboť jsou mi blízké. Považuji je navíc pro účely této práce za vyhovující z důvodu jednoduchosti jejich ustanovení, která názorně představují základní principy organizace a fungování sportovních svazů.) Problematika sportovních úrazů je ale rovněž velmi diferencovaná, zahrnuje jak

odpovědnost sportovců za úrazy způsobené sportovním protivníkem, tak také divákům, odpovědnost sportovních klubů, svazů, sportovních lékařů, organizátorů sportovních utkání, odpovědnost rozhodčích, trenérů, sportovních instruktorů atd. V dalším textu je pozornost věnována převážně případům, kdy v průběhu sportovního utkání dojde ke zranění, resp. ke vzniku škody (újmy) na zdraví příj. i věcech hráče v důsledku zákroku soupeře.

Je třeba dále uvést, že trestní, občanskoprávní či sportovní, resp. disciplinární delikty se v současnosti výlučně nespojují jen s hrou a soutěží. Dotýkají se i organizace sportu, vzájemných vztahů mezi sportovními organizacemi apod. I ve sportu se setkáváme s hospodářskou kriminalitou nebo s korupcí.

Zatímco ve světové literatuře je problematice právní odpovědnosti sportovců za zranění způsobená soupeři při sportovním klání věnována pozornost již od počátku 20. století, přístup české odborné právnické veřejnosti k této otázce je prozatím, až na několik výjimek, přinejmenším laxní. V souvislosti s úmyslnými fauly, jejichž důsledkem jsou závažná zranění spojená s několikátýdenní léčbou, nezřídka i trvalými následky, se i české právní prostředí čas od času rozvíří debatami nad otázkou právního postihu těchto nesportovních jednání. Ty však zpravidla bohužel odezní společně s mediálním zájmem o tyto případy.

Mezi úkoly této práce patří nejprve vymezit okruh osob, o jejichž právní odpovědnosti bude níže pojednáváno, tj. definovat, resp. pokusit se definovat sportovce. To není dost dobře možné, aniž bychom opomenuli alespoň nastínit „velikost“ sportu, když jeho role se v historii výrazně měnila než sport dosáhl dnešního významného postavení. Dále je třeba přiblížit inspirativní historická východiska pro úvahy o právní odpovědnosti sportovce.

Za stěžejní otázky daného tématu můžeme považovat následující. Je vůbec společensky žádoucí postavit viníka sportovního úrazu před obecný soud nebo raději ponechat jeho potrestání rozhodovací pravomoci sportovních orgánů? A pokud se přikloníme na stranu právního postihu, mají být sportovci za jejich

zákroky posuzování privilegovaně, tj. odlišně od běžných případů škod (újem) na zdraví a věcech, ke kterým pravidelně dochází v běžném občanském životě? Jaké jsou možnosti privilegovaného posuzování právní odpovědnosti sportovců, tj. za jakých podmínek bude právní odpovědnost sportovce za jím způsobené zranění protihráče založena a kdy bude naopak vyloučena?

V neposlední řadě je třeba věnovat prostor i rozhodnutím českých soudů, které se, byť zatím ne mnohokrát, posuzováním sportovních úrazů zabývaly.

2. Sport, sportovec – definice pojmů

Uspokojivě definovat „sportovce“ znamená nejprve objasnit pojem „sport“, když za sportovce lze mít „toho, jenž provozuje sport“.

Právní řád České republiky obsahuje v srpnu roku 2008 více než tisíc právních předpisů, v jejichž textu se objevuje slovo „sport“ nebo jeho odvozené formy. Tuto skutečnost si lze ověřit pomocí automatizovaného systému právních informací známého pod zkratkou ASPI, když do vyhledávací masky oddílu „Najít v textu“ zadáme slovo sport, sportovní, sportovat apod.

Ovšem pouze zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, se pokusil o definici sportu, kterým označuje „všechny formy tělesné činnosti, které si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.“¹ Velmi obecná definice však slouží jen účelu samotného zákona, kterým je podpora sportovní činnosti, slovy zákona: „vymezuje postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti a stanoví úkoly ministerstev, jiných správních úřadů a působnost územních samosprávných celků při podpoře sportu.“²

Může se zdát, že k důslednému zpracování všeobecné definice sportu dosud nebyl dán důvod, když úprava sportovní činnosti právními normami je takřka nulová. Avšak nejen věda právní, ale i samotná věda sportovní se zatím neúspěšně potýká s otázkou definovatelnosti sportu. Objevovaly se a nadále objevují nejrůznější pokusy vyjádřit, co sport je a jaká je jeho podstata, tyto se ale zatím zdají být bezúspěšné.

---

¹ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 219/2005 Sb.

² Tamtéž.

2.1. Sport v historickém pohledu³

Sport patří v současném světě k nejvýraznějším společenským fenoménům, ovlivňuje mnoho obyvatel všech kontinentů. Jeho význam přesahuje brány sportovišť, zasahuje jak do oblasti politiky, ekonomiky, vědy, je neoddelitelnou součástí života společnosti. Takového postavení a celosvětového uznání se ale sportu nedostávalo vždy, když jeho současný význam je výsledkem dlouhého historického vývoje.

Samotné slovo sport vzniklo zkrácením širší formy objevující se ve staré francouzštině jako „désporter“, v Anglii jako „disport“. Základem je latinské „disportare“, později převzaté do románských jazyků. Zkrácená i rozšířená podoba - desport i sport označují aktivní i pasivní zábavu, odpočinek, rozptýlení, uvolnění ve volném čase, odvrát od vážných povinností. Obě formy se používaly vedle sebe a v průběhu 18. století nabyla postupně zkrácená podoba výraznější povahu.

Většina autorů sportovněteoretických prací se shoduje na tom, že sport dostal svou moderní podobu až na přelomu 18. a 19. století, když tělesné aktivity prováděné před tímto obdobím lze považovat za předchůdce dnešního sportu. Traduje se, že činnosti tohoto typu jsou staré jako lidstvo samo, alespoň pokud jde o jejich herní podstatu. Hra jako součást „nevážné“ sféry v životě člověka, na rozdíl od sféry „vážné“, jejímž obsahem jsou činnosti zajišťující existenci jedince, v podstatě práce. „Nevážná“ část života naopak směřuje k osvobození od každodenních povinností, úniku do světa, v němž každý jedinec může svobodně volit své zájmy, uspokojovat individuální potřeby formou vhodně volených činností. Hru charakterizují činnosti, jejichž cíl spočívá ve hře samotné, jde o hru pro hru. Hra poskytuje svým účastníkům potěšení, radost, obveselení, zábavu a také rozptýlení, uvolnění, odpočinek. Hry jsou v jistém protikladu k práci, ale současně i jejím žádoucím doplňkem.

---

³ Tato kapitola zpracována dle: Dovalil, J. a kol. Olympismus. Praha: Olympia, a.s., 2004. Kössl, J., Štumbauer, J., Waic, M. Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury. Praha: Karolinum, 2000. Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001.

V herních činnostech minulosti lze najít řadu společných prvků se současným sportem. Tyto činnosti byly náplní rituálů, obřadů, slavností a zábav a konaly se v čase mimo dobu konání existenčních povinností. Již Babyloňané, Peršané či Syřané pěstovali jezdecké a lovecké hry, které byly přípravou k vlastní obživě a boji s nepřítelem. V rámci slavností a obřadů ukázky těchto her předváděli jednotlivci, doloženy jsou i hry skupinové a hry s míčem. V antickém Řecku pak má svůj původ pojetí herních činností jako nástroje k zušlechtnění člověka. Ideál kalokagathie – ideál všestranně, tj. nejen duševně, ale i fyzicky, vychovaného člověka byl demonstrován účastníky Helénských her, z nichž nejznámější byly hry Olympijské. Kultura římská, jež navázala na tradici řeckou, doplnila obsah her o činnosti zaměřené k přípravě vojsk.

Zvláště oblíbené byly římské hry konané v obrovských amfiteátrech za účasti diváků pro jejich pobavení. Pro středověk je charakteristická tzv. patronátní kultura, v jejímž rámci se konaly nejrůznější soutěže (koní, v běhu, chůzi, zápase, šermu, veslování aj.), při kterých poddaní reprezentovali své pány. Později tuto formu nahradily soutěže organizované řemeslnickými cechy (např. zedníků, pekařů, kovářů aj.) nebo spolky měšťanů.

Rozsáhlé sociálně-ekonomické a kulturní změny spjaté s průmyslovou revolucí na přelomu 18. a 19. století zasáhly řadu evropských zemí, nejvýrazněji se však projeví v Anglii. Zde byl rychlý rozvoj průmyslu provázen masovým přesunem venkovského obyvatelstva do měst a jeho přeměnou v námezdně pracující. Ekonomická situace vyvolala velký tlak na odbornou kvalifikaci pracovníků ve všech oblastech života. Výsledkem byl mimořádný rozvoj školství, které mělo zajistit kvalifikaci pracovníků pro všechny oblasti hospodářství. Významnou roli pro příslušníky bývalé aristokracie měly sehrát střední a vysoké školy. Zde se postupem času do programu vzdělávání zařazují i tělesná cvičení, nejprve prováděná mimo vyučovací dobu, později již v rámci výuky. Výběr cvičení byl zaměřen na celkový rozvoj tělesné zdatnosti a výkonnosti a jeho součástí se stala i výchova v duchu aristokratické morálky. Aristokratický duch byl na školách pěstován záměrně s cílem zachovat výlučnost této vrstvy ve vztahu k lidovým zábavám. Vzhledem k tomu, že studenti byli hmotně zabezpečeni, bylo ze sportu zcela vylučováno jakékoli odměňování. Sport byl prohlašován za „čistý“

a jeho aktéři – gentlemani (tzv. gentlemanský sport) za amatéry. Toto pojetí se stalo základem pro vymezení amatérského sportu (viz. níže).

Za kolébkou moderního sportu je tedy považována Anglie, kde se na přelomu 18. a 19. století v prostředí středních a vysokých škol přetváří do nové podoby dědictví her, zábav a šlechtických tělesných cvičení. Ovšem sport prošel od svého původního pojetí jakožto zábavy vyšších vrstev ještě bohatým a pestrým vývojem. Zejména 80. a 90. léta 20. století znamenají zásadní průlom do chápání sportu. Doktrína prosazující sport, resp. právo na něj jako základní lidské právo vyústila ve vytvoření koncepce tzv. Sportu pro všechny, jež výrazným způsobem rozšířila chápání sportu, ale zároveň ztížila možnost vytvoření jeho jednotné definice. Sportem pro všechny náš právní řád rozumí „organizovaný a neorganizovaný sport a pohybovou rekreaci určenou širokým vrstvám obyvatelstva.“⁴

Za současné pojetí sportu můžeme považovat „všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“⁵ Tato poněkud široce pojatá definice obsažená v Evropské chartě sportu však lépe odpovídá dnes již ve stále menší míře používanému pojmu tělesné kultury. (viz. níže) Avšak jak dále uvidíme, vytvořit obecně přijímanou charakteristiku sportu je úkol nesnadný, či přímo nemožný. Terminologicky snáze uchopitelné zdají se být jednotlivé segmenty sportu. Z hlediska struktury současného sportu považují za nejznámější dělení sportovní činnosti z hlediska ziskovosti na amatérskou a profesionální, z hlediska výkonnostního pak na rekreační sport prováděný pro osobní potěšení, výkonnostní sport – organizovaný a pravidelný a vrcholový sport nejvyšší úrovně.⁶

---

⁴ Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění zákona č. 219/2005 Sb.

⁵ Evropská charta sportu (1992) je dokument, který přijaly všechny členské země Rady Evropy. Deklaruje názorové sjednocení přístupu k základním otázkám podpory a rozvoje tělesné výchovy a sportu.

⁶ Zákon č. 288/1997 Z. z., o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), odlišně definuje tyto pojmy: telesná kultúra, šport pre všetkých, výkonnostný a vrcholový šport.

2.2. Definice sportu

Nejvíce známá a akceptovaná pojetí sportu vytvořila sportovní teorie. Ovšem zatím žádnému z autorů sportovně-teoretických prací se nepodařilo nalézt kritérium, které by se vztahovalo na všechny sportovní disciplíny a odlišovalo je od veškeré další, nesportovní, činnosti. Proto se definice sportu vytvářené sportovními teoretiky nejčastěji omezují na výčet charakteristických znaků sportovní činnosti, když jejich aplikace není v mnohých případech prosta pochybností.

Za nejdůležitější filosofické znaky sportu považuje J. Dovalil a M. Choutka následující: „sport je hrou moderní doby, je svobodnou činností, nicméně časově i prostorově vymezenou, nabízí různorodé prožitky, poskytuje možnost seberealizace a sociálního kontaktu, předpokládá a vyžaduje fair play. K dominantním znakům dále patří snaha po dosahování nejvyšších výkonů, k tomu je zaměřena příprava. Sportovní výkony jsou demonstrovány v soutěžích, umožňujících vzájemné srovnávání podle pravidel, které stanovují stejné podmínky pro všechny účastníky, způsob provedení příslušných sportovních činností a celkové hodnocení výsledků soutěží.“⁷

M. Králík řadí mezi charakteristické rysy sportu, aniž by však opomíjel problematičnost s jejich bezvýjimečným použitím, následující: 1. sport jakožto činnost spočívající v *zábavě*, oddechu, odpočinku, tzn. neprojevuje se nutností pro nejzákladnější lidské potřeby (problematická je aplikace této charakteristiky v případě profesionálního sportu, kde je rys zábavy poněkud zatlačen do pozadí), 2. *dobrovolnost* výkonu sportovní činnosti (opět pochybnosti nastanou při zahrnutí školní tělesné výchovy nebo armádní tělovýchovy do sportu), 3. *pohyb, tělesná aktivita, fyzická námaha* (nejčastěji se v této souvislosti pochybuje o povaze kulečníku, šachu, oproti tomu „statut“ sportu je již běžně přiznáván lukostřelbě nebo kuželkám), 4. *tradice*, tj. skutečnost zda jsou předmětné činnosti traktovány jako sportovní (v našich podmínkách patrně tradice přizná charakter sportu šachu, bridži nebo mariáši pravděpodobně nikoli), 5. *soutěživost a dosahování maximálních výsledků* odlišuje sport od pouhé hry (intenzita tohoto

---

⁷ Dovalil, Josef a kol. Olympismus. Praha: Olympia, a.s., 2004. s. 14

prvku je různá – pro profesionální a výkonnostní sport je soutěživost typická, v rekreačním sportu naopak dominuje prvek prožitkovosti, i když ani zde zpravidla není absence soutěživého prvku úplná).

Donedávna bylo v české odborné terminologii zachovááno členění rozlišující tělesnou výchovu, pohybovou rekreaci a sport, když jejich zastřešujícím termínem byla *tělesná kultura*. Za *tělesnou výchovu* byla považována pohybová aktivita (v zásadě povinná ve škole, armádě aj. jako součást vzdělání, výchovy) orientovaná na celkový rozvoj člověka, jeho tělesnou zdatnost, na udržení zdraví, vytvoření trvalého vztahu k pohybu jako součásti životního stylu. *Pohybovou rekreaci* se rozuměla zájmová, ve volném čase prováděná pohybová činnost, primárně směřovaná na obnovu sil, na udržování tělesné a duševní kondice, příjemné a účelné prožívání volného času. *Sport* charakterizovala dobrovolná pohybová aktivita, motivovaná snahou po dosažení maximální výkonnosti, rozvíjené v tréninku a demonstrované v soutěžích.

Chápání sportu pro účely práva není a ani nemůže být odtrženo od sportovní vědy, právníci z této vychází, čerpají a inspirují se v ní. Právní definice sportu však nemusí korespondovat v plném rozsahu s obecným pojetím sportu. Charakteristickým rysem definice sportu v právu je její *účelovost*, mnohdy vycházející z jiných základů a zdůrazňující jiné priority než sportovní věda. Snahou právníků je přesně vymezit a ohraničit okruh činností pod tento pojem spadajících a to z toho důvodu, že vzniknou-li sporné situace, většinou se to týká činností, u nichž panují pochybnosti, zda jsou či nejsou sportem. Normativní definice sportu tak zpravidla slouží účelu daného právního předpisu, se kterým není obecně aplikovatelná definice sportu slučitelná (jiná definice sportu bude vyhovovat v případě právní úpravy tzv. Sportu pro všechny a jiná při regulaci sportu profesionálního).

Vzhledem k tomu, že problematice vzájemného vztahu sportu a práva nebyla dosud věnována v českém právním prostředí patřičná pozornost, chybí v našem právním řádu uspokojivá legislativní definice sportu. Zdá se ale, že nejen u nás, ale i ve světě se dosud nepodařilo ani právní ani sportovní teorii zcela bez

výhrad tento mnohovrstevnatý fenomén uchopit a všeobecně uznávaná definice sportu, tedy i sportovce, zatím neexistuje.

2.3. Sportovec „amatér“ versus sportovec „profesionál“

Domnívám se, že chceme-li posuzovat chování sportovce při provozování sportovní činnosti, neměli bychom podcenit rozdíly mezi sportovcem, pro něhož je trénink nebo závod, utkání náplní denní „práce“ a zdrojem obživy a mezi sportovcem, pro kterého je sport pouze víkendovým rozptýlením a způsobem jak si udržet určitou míru kondice. Dovoluji si tedy na tomto místě zmínit se o vývoji a současném pojetí profesionalismu.

Jak již bylo výše uvedeno, základem amatérského sportu je tzv. gentlemanský sport jakožto zábava vyšších vrstev formující se na anglických středních a vysokých školách koncem 18. a na počátku 19. století. Také zábava lidových vrstev se v nově se vytvářejících společenských podmínkách změnila. Pracovní doba v továrnách byla postupně zkracována a zbývalo tak více volného času. Centrem zábav se staly hospody, ulice, případně i volná prostranství. Zpočátku převažovala zábava pasivní – např. souboje psů, kohoutů. Z aktivních zábav postupně vítězil fotbal, zápasy dvojic, souboje v šermu holemi a posléze i box. Brzy se organizace těchto akcí ujali podnikaví jedinci, kteří začali vybírat vstupné, ze získaných peněz odměňovali sportovce a nakonec organizovali i sázení na vítěze. Právě z těchto forem lidových zábav vzniká profesionální sport. Kořeny profesionalismu však sahají až ke středověkému patronátnímu sportu, který vznikl již v průběhu 17. a 18. století, kdy si šlechtici najímali a vydržovali zápasníky, běžce, žokeje, boxery a veslaře, které platili za výkon a pro které organizovali soutěže, při nichž pak aristokratická společnost sázela na vítěze.

Až do vzniku moderních olympijských her (I. olympijský kongres roku 1894 přijal novou definici amatérismu) zůstal hlavním měřítkem pro rozlišení amatéra od profesionála původ a vztah k manuální práci. Amatérem byl sportovec, který nebyl řemeslníkem, dělníkem ani jinak manuálně pracujícím. Zpočátku tedy nebyl rozhodujícím kritériem přímý příjem peněz, ať už za výkon, za sázku apod. Toto odlišení mělo zabránit účasti profesionálů (prostých lidí,

manuálně pracujících) v soutěži s amatéry, protože dosahovali, alespoň zpočátku, vyšší úroveň než šlechtičtí amatéři. Vzhledem k postupné demokratizaci sportu v průběhu 19. století, kdy se na sportu začali stále více podílet dělníci, nebylo možné původní koncepci amatérismu udržet. Tato přestala vyhovovat a stala se brzdou dalšího vývoje. Postupně začal vítězit nový přístup – kritériem pro odlišení sportovce amatéra od profesionála se stal příjem peněz za sportovní výkon. I. olympijský kongres roku 1894 definitivně rozhodl o vítězství nového pojetí amatérismu.

Co se týče charakteristiky profesionálního sportovce, zajímavý přístup zvolil ve 30. letech 20. stol. německý autor Stefan Nürck. „Nürck rozlišuje profesionální sport na straně jedné, na straně druhé však nehovoří o amatérském nebo neprofesionálním sportu, ale o tělesných cvičeních; při rozlišování mezi nimi zdůrazňuje aspekt ekonomického zhodnocení. Podle Nürcka je tělesné cvičení plánovaný fyzický trénink v rámci výchovy a s cílem výchovy, tedy oproštěný od všech myšlenek na jeho ekonomické zhodnocení. Ten, kdo provozuje tzv. profesionální sport, trénuje své tělo plánovitě, ale není s tím spojen žádný výchovný účel, nýbrž účel vydělat si tak na živobytí. Vykonává tedy povolání, jehož cílem je zdokonalit systematickým tréninkem své schopnosti v oblasti tělesné výchovy natolik, že na sebe přiláká pozornost velkého počtu lidí, která se posléze promění ve finanční efekt. Jeho práce je tím pádem odborná příprava, nezbytně zaměřená na dosahování rekordů. V protikladu k němu se může amatér věnovat tělesné výchově pouze mimo své povolání zaměřené na plnění jiných úkolů a veškerých myšlenek na nějaký ekonomický přínos se musí vzdát. Musí obětovat zejména čas a peníze, aniž by mu z fyzické činnosti plynula, tak jako profesionálovi, nějaká kompenzace příjmů či zisk.“⁸

Také charakteristika profesionálního a amatérského sportovce činí nemalé obtíže a i když bývá zpravidla stěžejním kritériem finanční příjem za sportovní výkon, otázkou zůstává kde je hranice tohoto příjmu, tj. jaká výše odměny dělá z amatéra profesionála. Definice jsou proto zpravidla účelové, použitelné jen pro určitý okruh vztahů. Příkladem ze stávající praxe může být házená, kde interní

---

⁸ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 34

předpisy Českého svazu házené rozlišují hráče „smluvní“, „nesmluvní“ a „profesionální“. Článek 2. Směrnice pro profesionální házenou upravující statut hráčů házené uvádí: „Za nesmluvní hráče se pokládají hráči, kteří za to, že hrají házenou nebo za činnost související s tímto sportem, nikdy nedostali náhradu vyšší, než částku odpovídající skutečným nákladům, jež jim při výkonu této činnosti vznikají. Přípustné jsou náhrady výloh na cestovné, ubytování a stravování v souvislosti s utkáním, jakož i náklady na výstroj, tělesnou přípravu, rehabilitaci, regeneraci, pojištění a stipendium. Náhrada těchto vydání nemá žádný vliv na amatérský statut hráče.“⁹ Tatáž směrnice pak v článku 3. za smluvní hráče pokládá „ty hráče, kteří mají s klubem uzavřenou písemnou smlouvu a jejichž odměny převyšují obvykle náhrady uvedené v článku 2.“¹⁰ Dále však směrnice v článku 4. ještě definuje profesionály jako „hráče, kteří si prostřednictvím házené zabezpečují svůj životní příjem. Pro účely této směrnice je profesionálem ten hráč, jehož základní měsíční odměna není nižší než zákonem stanovená minimální měsíční mzda.“¹¹

Závěrem lze shrnout, že i když ani v tomto případě nenajdeme spolehlivé vymezení profesionálního a amatérského sportovce, je nepochybně třeba brát při posuzování vůle a jednání sportovce při výkonu sportovní činnosti vždy zřetel na propastné rozdíly v možnostech chování, jež konkrétní situace umožňuje na jedné straně vrcholovému sportovci, který je na vysoké úrovni fyzické i technické zdatnosti a má své pohyby do značné míry pod kontrolou, a na druhé straně amatérskému sportovci, jehož hráčské schopnosti v naprosté většině případů zdaleka nedosahují takové kvality.

2.4. Sport „kolektivní“ versus „individuální“

Základní členění sportu na kolektivní a individuální je v zásadě jednoznačné a při řazení sportovních disciplín k jednomu či druhému táboru zpravidla nevznikají pochybnosti. V kolektivním sportu, na rozdíl od sportu individuálního, kde je závodník odkázán pouze sám na sebe a své schopnosti,

---

⁹ Směrnice pro profesionální házenou upravující statut hráčů házené ze dne 5.6.2004, ve znění platném ke dni 5.8.2008

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

proti sobě nastupují dvě skupiny hráčů a výsledek utkání je výrazně ovlivněn součinností a souhrou celého týmu.

Jisté pochybnosti snad mohou vznikat při zařazení např. soutěže družstev ve sportovní gymnastice nebo štafetového běhu. Výsledek je zde však pouhým „součtem“ jednotlivých individuálních výkonů, při kterých se spolupráce účastníků závodu omezuje zpravidla jen na morální podporu.

Z výše uvedeného vyplývá, že definovat sportovce, tj. subjekt pro tuto práci stěžejního významu, je úkol, se kterým si nejeden odborník vědy právní či sportovní neví rady. Nebudu se tedy ani já pokoušet o všeobecnou definici a pro účely této práce budu za sportovce provozujícího kolektivní sport dále považovat sportovce registrovaného, tj. toho, který je členem některého ze sportovních oddílů a klubů, případně jiné právnické osoby, sdružených ve svazu s celostátní působností.

3. Historická východiska posuzování právní odpovědnosti sportovce při výkonu sportovní činnosti

Jednu z nejvýznamnějších cest rozvoje vzájemných vztahů mezi sportem a právem zprostředkovává právní odpovědnost. První vazby mezi sportem a právem vznikaly již v dávné minulosti v důsledku těžkých zranění, mnohdy i smrti, ke kterým docházelo při sportovních činnostech.

Tato práce si neklade ambice popsat komplexně historický vývoj posuzování odpovědnosti sportovce za zranění způsobená soupeři při výkonu sportovní činnosti. V dalším textu je pozornost věnována pouze inspirativním a zajímavým přístupům k dané problematice v období starověku a středověku, zejména pak praxi antického Řecka a Říma, kde byla sportovní i právní kultura na vysoké úrovni.

Pro úplnost opakuji, že vznik moderního sportu je datován až na přelom 18. a 19. století. Pojmy jako „sport“, „sportovní činnost“ apod. jsou tedy v dalším textu této kapitoly označovány veškeré pohybové a herní aktivity, v nichž má moderní sport svůj původ.

3.1. Preantické období

Pohybové aktivity jsou staré jako lidstvo samo. Fyzická zdatnost byla už pro pravěkého člověka nezbytným předpokladem pro přežití, a to jak při lovu, tak při útěku před případným nebezpečím. V raně státních útvarech jako byly Mezopotámie nebo starověký Egypt převažuje utilitární charakter pohybových cvičení. Sportování sloužilo jako příprava na boj, ať už aktivní útok nebo obranu životů a majetku.

Vedle tohoto tradičního praktického účelu tělesných cvičení se postupem času stala přehlídka pohybových dovedností součástí slavností, které znamenaly sice odpočinek od vojenské činnosti, ale ve velké míře právě z ní čerpaly. Zpravidla zde oproti dnešnímu sportu chyběl prvek rovnosti účastníků z hlediska

podmínek, výstroje a pravidel, jakož i herní soutěživý prvek. Klasická sportovní činnost projevující se prožitkovostí a vnitřní svobodou byla záležitostí pouze ojedinelou a zprvu pouze výsadou privilegovaných osob – vládců.

Přestože se již v tomto období zejména v Mezopotámii objevují první psané právní normy (Chammurapiho zákony), nezmiňují se tyto o osobách zabývajících se hrami, závody, příp. tělesným cvičením. Těžko říci, zda byla tehdejší sportovní činnost regulována obyčejovým právem, příp. zvláštními výnosy, dosud neznámými. Taková možnost se zdá být nepříliš pravděpodobná. Vedle klasické sportovní činnosti, v tomto období velice řídké, nebyla tělesná cvičení jakožto součást přípravy na boj považována za činnost protiprávní, a to ani v případě vzniklých nehod, těžkých zranění a smrti.

3.2. Antické období – Řecko

Dějiny zaznamenaly velice bouřlivý vývoj „antického sportu“. Přes obrovský rozvoj sportovních aktivit jejich úroveň postupně klesala až došlo k celkovému úpadku, když olympijské hry, symbol vysoké úrovně tělesné kultury starověkých Řeků, se změnily v brutální zápasy s touhou po zisku a v roce 393 n. l. bylo jejich další konání císařem Theodosiem I. zakázáno.

Jedinečné písemné svědectví o provozování sportovních činností v antickém Řecku přináší epické básně Iliada a Odyssea, jejichž autorství je připisováno řeckému básníku Homérovi. I nadále přetrvává rozhodující utilitární význam tělesných cvičení, když zájem na odpovídající přípravě obyvatelstva pro boj převažuje nad sportem jako hrou. Homérem popsané závody (např. závody koňských spřežení, pěštní zápasy, běžecké závody) provozované dávno před 8. stoletím př. Kr. jsou však i přes úzké sepětí s bojem pravděpodobně výsledkem samostatného vývoje těchto závodů jako jednotlivých sportovních disciplín. V eposech nacházíme spoustu dramatických situací, které nejednou končí sportovním úrazem, ublížením na zdraví. Pády a zranění při soupeření však byly vnímány jako vůle bohů. V určitých sportovních disciplínách bylo zranění či dokonce smrt podmínkou sportovního vítězství. Tak popisuje Homér zápas oštěpem: „K zápasu o tyto zbraně já volám dva nejlepší muže; oblečte výzbroj a

vezměte kopí, jež hluboko vniká do těla, a pak zkuste zde před davem vzájemný zápas: kdokoli krásné tělo z vás dvou zasáhne dříve, přes krunyř dotkne se útrobu i černé druhovy krve, tomu já tento meč dám odměnou, překrásný thrácký výtvar zdobený stříbrem, jež odňal jsem Asteropaiu. Oba ať stejným dílem si odnesou tuhleto výzbroj. Navíc pak ve svém stanu jim připravím hostinu skvělou.“¹²

„Když tak na sebe šli a byli už docela blízko, třikrát se na sebe vrhli a třikrát se přiřhnali zblízka. Tehdy okrouhlý štít mu zabodl Aiás své kopí, avšak do těla nevnik, vždyť zevnitř chránil ho krunyř. Týdeův Diomedés zas nad krajem velkého štítu hrotem lesklého kopí jen po hrdle mířil. Tehdy však o Aionta se Achájeci tuze již báli, oba dva vybídli přestat a odnést si odměnu stejnou. Přesto ten veliký meč dal Achilles Diomédovi, nesl ho zároveň s pochvou a s řemenem krojeným vkusně.“¹³

Z Homérova vyprávění vyplývá, že již v tomto období existovala pravidla, nepochybně nepsaná, regulující tělesné aktivity z hlediska jejich průběhu, délky i způsobu boje. Soupeři vzájemně respektovali projevy vzdání se slabšího protivníka, zatím ale nebyl znám nerozhodný výsledek nebo přestávky v boji. „Sport ovšem brzy v pojetí, jak nám ho popisuje Iliada, pozbyl své primitivní volnosti, zvláště, řečeno Homérovými slovy, jakmile se skončilo se zápasy, v nichž bylo cenou pro vítěze dvanáct volů a pro poraženého čtyři, a začalo se bojovat o vítězství, slávu a vavřínový věnec; to je nástup olympijských her, které zosobňují éru starověkého Řecka.“¹⁴

Olympijské hry byly důsledkem sportovního závodění v rámci náboženských slavností pořádaných k počtě bohů. Tyto sportovní aktivity se postupně osamostatnily a získaly všeřecký charakter. Vedle her olympijských patřily k nejoblíbenějším hry pýthijské, nemejské a isthmické. Hry byly nejen odrazem velmi vysoké úrovně tělesné kultury zdůrazňující kult zdravého, silného atletického těla, ale jejich význam byl i politický, když během her byly v Olympii podepisovány důležité státní smlouvy a jiné veřejné listiny. K zajištění klidného

---

¹² Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 66. K tomu srovnej: Homér. Ílias.

Překlad Rudolf Mertlík. Praha: Odeon, 1980. s. 443

¹³ Králík, M. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). Jurisprudence, 2006, č. 5. s. 26. K tomu srovnej: Homér.

Ílias. Překlad Rudolf Mertlík. Praha: Odeon, 1980. s. 447

¹⁴ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 67

průběhu her byl vyhlášován posvátný boží mír – ekecheiriá, jenž měl zajistit účastníkům bezpečnou cestu na hry i návrat domů.

S rozvojem společnosti dochází i k rozvoji práva, které zasahuje i do sportovních aktivit. Řecký sport se vyznačoval vedle pravidel právních i existencí autonomních sportovních pravidel, jež měly podobu obyčejového práva předávaného z generace na generaci. Jejich dodržování bylo v rukou rozhodčích – hellanodiků, kteří se těšili velké úctě a prestiže v očích veřejnosti. S jejich postavením korespondovala široká škála jejich oprávnění, když vyzbrojeni holemi mohli nad neukázněným sportovcem vykonat trest bití přímo na místě, tj. použít sankci obecného práva, což ukazuje na úzké sepětí sportu a práva již v nejstarších dobách.

Až do Solónových reforem bylo právo na tělesnou kultivaci přiznáváno pouze aristokratům. Básník, zákonodárce a politik Solón (640 – 559 př. Kr.) odstranil toto jejich výlučné postavení a právo na tělesnou kulturu jakožto právo politické rozšířil na „všechny“ athénské občany. Nejednalo se však o všechny obyvatele Athén, výslovně byli vyloučeni zejména otroci. Co se týče Solónovy koncepce „práva na sport“, ani on nepřekročil svou dobu, když prosazení práva na tělesnou kulturu mělo hlavně přispět k posílení vojenské zdatnosti.

Solón ve svých zákonech pamatoval na problematiku zranění, ke kterým při cvičeních často docházelo: „Jestliže někdo (někoho) zabije neúmyslně na závodech, nebo zastihnuv v domě, nebo nepoznav (jej) ve válce, nebo u manželky, nebo sestry, nebo u dcery, nebo u souložnice, s níž má svobodné děti, za to necht' není stíhán pro zabití.“¹⁵ „S největší pravděpodobností se exempce z právního postihu při smrtelném sportovním úrazu vztahovala nejen na nedbalostní jednání, ale také na jednání dnes označované jako nepřímý úmysl.“¹⁶ Řecká právní nauka k rozlišení na úmysl přímý a nepřímý, ani ke stupňům nedbalosti nedospěla. Sportoviště však nebyla vyňata z jurisdikce absolutně.

---

¹⁵ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 70. K tomu srovnej: Oliva, P. Solón. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1971. s. 171

¹⁶ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 70

Došlo-li během sportovních utkání ke spáchání jiného trestného činu, nic nebránilo jeho postihu.

Solón nastínil směr, kterým se ubíral řecký vývoj ve vztahu k posuzování sportovních úrazů, a to zdůrazněného posuzování úmyslu, nikoli činu jako takového. Tento trend potvrdil i významný řecký řečník Demosthénés (nar. 384 př. Kr.) v obžalobě proti Aristotelovi: „Kdo při hře způsobí smrt jinému, bude zproštěn jakékoliv viny. Proč? Protože zákonodárce nebude posuzovat čin, ale úmysl. A jaký zde byl úmysl? Zvítězit nad živým, ne způsobit mu smrt. A jestliže se zabitý projevil jako slabší než ten druhý během únavné snahy o vítězství, bylo to příčinou všeho zlého; a za to se ani netrestá.“¹⁷ Zbavení odpovědnosti sportovce jednajícího s úmyslem zvítězit v případě, že při sportovním zápolení dojde k zabití protivníka, je zjevným odrazem vnímání „sportu“ tehdejší řeckou společností, která vysoce cenila tělesnou zdatnost a vítězství ve sportovních soutěžích.

Ani zranění či smrt způsobené porušením sportovních pravidel neznamenal automaticky vznik právní odpovědnosti, když jednání původce takové újmy bylo zpravidla vedeno snahou o dosažení sportovního vítězství. Řekové tedy nepostavili rovnítko mezi porušením sportovních pravidel a úmyslem poranit či usmrtit svého soupeře. Pokud ale bylo úmyslem sportovce protivníka záměrně usmrtit, nemohl být z působnosti zákona pro trestný čin vraždy vyňat. „Mohli bychom se přít o to, zda v daných případech Řekové upřednostňovali absenci protiprávnosti nebo nedostatek zavinění, nicméně efekt, jímž je sportovcova beztrestnost, je v obou případech stejný.“¹⁸

Platón (428 – 348 př. Kr.) rozlišoval zranění způsobená při válečné přípravě a při herních činnostech. Je si vědom nebezpečnosti tělesných cvičení, jež jsou součástí vojenské přípravy, dokonce tuto nebezpečnost vyžaduje, mají-li být tato cvičení prováděna tak, aby splnila svůj cíl, kterým je řádná příprava na boj. Beztrestnost neúmyslného zabití zdůvodňuje „vyšším zájmem“ připravenosti

---

¹⁷ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 71

¹⁸ Králík, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). Jurisprudence, 2006, č. 5, s. 26

athénské obce na válečný konflikt. Ani on ale nevyklučuje postih, pokud by ke zranění nebo smrti při těchto vojenských cvičeních došlo zcela záměrně.

Spartské pojetí tělesné kultury bylo tak úzce spjato s brannými aktivitami spartského státu, že se nevytvořila linie tělesných aktivit jakožto her. Tělesné aktivity byly poprvé garantovány všem. Vztah k tělesné výchově však byl spíše povinností než právem. Zranění utrpěná při těchto cvičeních byla stejně jako v Řecku považována za nutný průvodní jev aktivit směřujících k připravenosti obrany státu.

V porovnání se Spartou, jíž dominoval doslova válečnický charakter tělovýchovy, Athény vybudovaly dvoukolejnost dalšího vývoje, kde v jednom směru se prosazoval utilitární vojenský prvek tělesné výchovy a vedle něho pak směr, jenž začleňoval hry, závody a soutěžení do volného času, kde prvek nutnosti byl nahrazen rysem dobrovolnosti a soutěživosti. „Rozdíl v právním nazírání na sport mezi Spartou a Athénami předurčil dodnes trvající a nevyřešený střet dvou právních koncepcí, založených na odlišném přístupu státu a legislativy k otázkám sportu. Jedná se o model intervenční, zdůrazňující vliv státu a legislativy v jeho prospěch, a proti němu stojící model liberální, vliv státu naopak minimalizující, případně smíšené modely inklinující více či méně k jednomu z uvedených proudů.“¹⁹

Závěrem můžeme shrnout, že co se týče právního nazírání na sportovní úrazy, upřednostňovali Řekové jejich netrestání. Buď byla fyzická činnost přípravou na válku a v takovém případě byla zranění pouze průvodním jevem společensky žádoucí vojenské přípravy a nikoli tedy protiprávní, nebo byli odpovědní za zranění způsobená při herní činnosti jejich účastníci zbaveni, nejednali-li s úmyslem, z dnešního pohledu přímým, soupeře usmrtit.

3.3. Antické období – Řím

Staří Římané přistupovali k tělesným cvičením zcela odlišně než staří

---

¹⁹ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 79

Řekové. Namísto chápání tělesných aktivit jako nástroje k celkovému zušlechťení člověka, se Římané znovu zaměřili na vojenský účel sportování. Všestranná kultivace člověka byla považována za zbytečnou.

Součástí veřejných slavností původně spojených s náboženskými válečnými ceremoniály byly také hry – ludi. Ty se od 4. stol. př. Kr. oddělily do samostatných zábav a byly pořádány jako tzv. Ludi Romani nebo Ludi Magni, ke kterým později přibyly další. Brzy se z nich vytratil nábožensko-rituální charakter a změnil se v prosté zábavní představení. Zahrnovaly hry v cirku – ludi circenses, hry se zvířaty – venationes a divadelní představení – ludi scaetnici. Zpočátku byly součástí her v cirku především závody vozů, postupně se začaly prosazovat i klasické těžkoatletické disciplíny jako zápas, pankration nebo box, kde o úrazy nebyla nouze.

Právní posuzování sportovních úrazů ve starověkém Římě můžeme sledovat ve dvou rovinách – v režimu tzv. Aquiliova zákona a mimo rámec tohoto zákona.

3.3.1. Odpovědnost dle lex Aquilia

Z dostupných historických pramenů lze soudit, že sportovní úrazy byly v římské právní praxi poměřovány především Aquiliovým zákonem. Jeho přínos právní nauce však byl daleko větší. Aquiliův zákon byl výsledkem aktivit plebejského tribuna Aquilia a zrušil všechny dosavadní zákony, které upravovaly protiprávní způsobení škody.

Sankcí, kterou stanovil, nebyla náhrada škody, ale pokuta za protiprávní, ve zlém úmyslu spáchané poškození cizího otroka, dobytčete nebo movité věci. Tato pokuta se vymáhala speciální žalobou z Aquiliova zákona (actio legis Aquiliae) a měla ryze penální charakter. Pro sportovněprávní oblast je třeba v souvislosti s tímto zákonem uvést důležitou poznámku. „Původně mohl příslušný nárok žalobou z Aquiliova zákona uplatnit toliko vlastník poškozené věci; tím byla „nepřiznána“ aktivní legitimace svobodnému člověku, u něhož došlo k poškození zdraví (quoniam dominus membrorum suorum nemo videtur – protože nikdo není vlastníkem svých údů). Postupným extenzivním

interpretačním vývojem se dospělo k závěru, že *actio legis Aquiliae* byla použitelná i na případy útoků proti tělesné integritě svobodného, ovšem teprve justiniánské právo všeobecně akceptovalo nárok na náhradu majetkové újmy takovým ublížením na těle způsobené.²⁰

S typickým pojetím odpovědnosti za sportovní úraz způsobený při sportovním zápoleání nás seznamuje Ulpianus, který v *Digestech* popisuje případ těžké atletiky: „(D. 9, 2, 7, 4 (Ulpianus libro 18. ad edictum)) Jestliže někdo při odvážné hře, při zápoleání spojeném s pěstním bojem, zatímco mezi sebou zápasí, jeden druhého zabije, a to ve veřejném zápase, nepoužije se *Aquilia*, protože v rámci (snahy o získání) slávy a statečnosti není to možno považovat za škodu způsobenou bezprávím. Na otroka se to ovšem nevztahuje, protože zpravidla zápasí jen lidé svobodní; na raněného syna rodiny se to však vztahuje. Poraní-li však (někdo někoho ze zápasu) ustupujícího, bude mít nepochybně zákon *Aquiliu* místo, také zabije-li někdo otroka, který se zápasu neúčastnil, ledaže by se to stalo se souhlasem (otrokova) pána: tehdy totiž zákon *Aquiliu* odpadá.“²¹ Ulpianus zdůrazňuje přednost snahy o dosažení slávy a statečnosti před negativními následky spočívajícími v usmrcení soupeře. Snaha o dosažení slávy a statečnosti jako kritérium vylučující odpovědnost však končí v okamžiku, kdy se soupeř rozhodl pro ústup ze sportovního zápoleání a tento ústup dal soupeři najevo. Pokud i přesto jej silnější protivník usmrtí, nemůže být jeho jednání spojováno s dosahováním slávy a statečnosti, neboť tyto byly již získány vzdáním se soupeře.²²

Římské právo se při posuzování sportovních nehod věnuje i postavení třetích osob, tj. osob, které se sportovního klání aktivně neúčastní, ale pouze přihlíží nebo se náhodně ocitnou v blízkosti sportoviště. V této souvislosti je znám tzv. případ nebezpečného holení. „Dále Mela píše: jakmile si více lidí hrálo s míčem a jeden z nich hodil míč prudce, míč spadl na holiče, který právě holil

---

²⁰ Králík, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15. s. 541

²¹ Králík, M. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 84

²² Obdobnou situaci může v dnešním kolektivním sportu připomínat zranění soupeře poté, co rozhodčí přeruší hru. Zranění protihráče po „odpískání“ zcela evidentně nemůže již být vedeno snahou o dosažení „slávy a statečnosti“ spojených se sportovním vítězstvím.

otroka, a přiložený nůž podřezal otrokovi hrdlo, tak odpovídá podle Lex Aquilia ten, koho se týká zavinění.²³

Právník Fabius Mela v souladu s koncepcí Aquiliova zákona stanovil, že za smrt otroka musí být odpovědný ten, kdo ji zavinil. Mela se ovšem zdráhal definitivně rozhodnout o tom, zda tíží zavinění hráče nebo holiče. To, že hráč udeřil do míče prudčeji než obvykle mu nelze vyčítat, neboť i při řádném průběhu hry míč často opustí hrací plochu. S takovou možností musí divák počítat. Při běžném průběhu hry převažuje odpovědnost diváka nad odpovědností sportovce.²⁴ Odpovědnost sportovce za způsobené zranění vzniká teprve tehdy, jestliže záměrně mířil na nezúčastněnou osobu, resp. jestliže jeho zavinění převažuje nad vlastním ohrožením diváka.

O něco mladší klasický právník Proculus přisoudil zavinění a odpovědnost holiči s poukazem na jeho nedbalost spočívající v nedostatečné obezřetnosti. Holiči je třeba vytknout, že nepředvídal nebezpečí spojené s provozováním jeho činnosti v blízkosti sportovišť. Z dnešního pohledu lze říci, že holič v takovém případě porušil tzv. generální prevenční klauzuli zakotvenou v § 415 ObčZ. Pozdní klasik Ulpianus doplnil názory Procula ještě o úvahu o odpovědnosti samotného otroka, když namítl, že kdo se svěří holiči, který své povolání vykonává na tak nebezpečném místě, musí připsat negativní následky sám sobě. V souladu s dnes platným právem by se jednalo o zavinění, případně spoluzavinění poškozeného podle § 441 ObčZ.

Zajímavé stanovisko z pohledu problematiky odpovědnosti sportovce v kolektivních sportech zaujal republikánský právník Alfenus Varus. Ten se vyjádřil ke zraněním spoluhráčů během her s míčem následujícím způsobem: „Při míčové hře většího počtu účastníků uhodil jeden z hráčů mladého otroka, když se pokoušel míč chytit; otrok upadl a zlomil si nohu. Otázka zněla, zda majitel mladého otroka může podat žalobu z titulu zákona Aquilia proti tomu, v důsledku jehož nárazu otrok upadl. Odpověděl jsem, že to učinit nemůže, neboť se tak stalo

---

²³ Králík, M. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). *Jurisprudence*, 2006, č. 5. s. 27

²⁴ Teprve mnohem později byla v této souvislosti formulována zásada, kdy je namísto odpovědnosti sportovce upřednostňována odpovědnost pořadatele sportovního utkání.

spíše z nešťastné náhody než ze zavinění.²⁵ Alfen odmítá odpovědnost hráče, protože zranění je spíše důsledkem nešťastné náhody než zavinění. Ve hře se obě strany snaží sobě si navzájem zabránit v chycení a uchopení míče, přičemž nárazům a pádům nelze zabránit. Každý hráč to ví a účastí ve hře s takovými riziky počítá. Sebeohrožení otroka si musí v tomto případě jeho majitel přičíst sobě.

3.3.2. Trestněprávní odpovědnost mimo rámec lex Aquilia

Římskoprávní hodnocení sportovních úrazů nebylo omezeno pouze na případy posuzované podle Aquiliova zákona, ale promítlo se i do trestního práva. Digesta ukazují, jak římské trestní právo pohlíželo na sportovní nehody: „(D 47, 10, 3) jestliže někdo při hře nebo zatímco zápasí, způsobí probodnutí, není to považováno za bezprávi“²⁶ Lze se domnívat, že i zde byla beztrestnost podmíněna řádným vedením boje. Pokud sportovní boj proběhl v intencích řádného sportovního klání, přes zranění soupeře bylo vyloučeno spáchání trestného činu i uplatnění tzv. *actio iniuriam* – žaloby pro porušení práva. Trestní právo stálo v Římě v pozadí práva soukromého, když převažovala představa, že patří spíše do sféry politického života. Nejčastěji uváděným autorem je proto v této souvislosti Marcus Aurelius Antonius, který se k problematice sportovních úrazů vyjadřuje ve svém díle „Hovory k sobě“: „V tělocvičně nás někdo škrábne nehtem nebo nám zasadí prudkou ránu hlavou; ale ani si to nevykládáme ve zlém, ani nejsme rozhořčeni, ani ho napříště nepodezíráme z úkladů, jenom se mu opatrně vyhýbáme, ne ovšem jako nepříteli a také ne z podezíravosti, nýbrž mu jdeme slušně z cesty. Podobně si počínejme i v ostatních životních okolnostech; přehlížejme mnohé u našich, abych tak řekl „spolucvičících“! Neboť, jak jsme pravil, lze jim jít z cesty, ale bez podezírání a nevražení.“²⁷

3.4. Středověk

Období středověku se neslo ve znamení celkového úpadku tělesné kultury.

---

²⁵ Králík, M. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). *Jurisprudence*, 2006, č. 5. s. 28

²⁶ Králík, M. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). *Jurisprudence*, 2006, č. 5. s. 28

²⁷ Králík, M. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 88 a n.

Zásadní vliv na život tehdejší společnosti měla církev, jejíž postoj ke sportovním aktivitám byl přinejmenším velice rozporuplný. Zásadní odpor církve k lidskému tělu se brzy začal projevovat v přístupu k tělesným aktivitám, které se dostávaly do útlumu a izolace. Celým středověkem se pak prolínaly opakované zákazy římských papežů ve vztahu ke konání rytířských turnajů. Církev tak chtěla zabránit oslabení rytířského stavu, když rytíři byli žádáni pro křižácké výpravy. Avšak i přes časté zákazy byly rytířské turnaje nejvýznamnějšími středověkými sportovními událostmi. V počátcích se vyznačovaly utilitárním vojenským charakterem, který však byl stále výrazněji posilován herním prvkem. Kanonickému zákazu turnajů oponovali světští právníci argumentujíc, že turnaje jsou součástí vojenské přípravy a přispívají tedy k rozšiřování křesťanství.

Paradoxní skutečností je, že ačkoli církev měla v zásadě negativní vztah ke sportu, vypracovali její stoupenci ojedinělou koncepci. Kanonické právo pohlíželo na sportovní nehody, ke kterým při konání turnajů často docházelo, zcela originálním způsobem, když se oproti antickému světu nezabývalo otázkou dodržení nebo porušení pravidel turnaje. Pravidla turnaje stála zcela mimo rámec právního hodnocení.

Základem středověkého kanonického pojetí byl dualismus mezi „res licita“ (věc povolená) a „res illicita“ (věc nepovolená). Typickým příkladem „res illicita“ byl smrtelný úraz při turnaji, neboť III. lateránský koncil (1179) stanovil za turnaj církevní tresty. „Res illicita“ jako účast na turnaji, při kterém došlo ke zranění protivníka, je sama o sobě protiprávním úkonem, chybí zde ale jakýkoli vztah mezi zaviněním a konečným výsledkem. Předpoklad „res illicita“ předcházející škodné události neobsahuje kritérium zavinění, otázka nedbalosti nebo pečlivosti je zde zcela bezvýznamnou. „Jedná se čistě o ručení za výsledek, které se však omezuje právě jen na případ, kdy se objektivně prisouzený výsledek pojí s předpokladem libovolného nedovoleného jednání.“²⁸ Kanonické učení o „res illicita“ je proto velmi vzdáleno dnešnímu pojetí právní odpovědnosti, kde dominantním kritériem je právě otázka zavinění.

---

²⁸ Králík, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15. s. 542

„Pro názornost si můžeme kanonické učení o „re illicita“ přiblížit na příkladu dnešní doby. Sport, který ve 20. století postihuje nejvíce zákonných zákazů, je bezesporu box. Pokud bychom box považovali za „re illicita, pak účast v boxerském klání by byla protiprávním úkonem, ale v případě úrazu by již samotná účast byla také důvodem pro uplatnění postihu. Otázka příčinné souvislosti mezi účastí v „re illicita“ a škodou, stejně jako zavinění by se staly zcela bezpředmětné a pro naplnění předpokladů odpovědnosti za škodu by neměly žádný význam.“²⁹

---

²⁹ Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 96

4. Kdy je sportovec odpovědný

Obecně se rozumí odpovědností nutnost nést následky svého jednání. Právní odpovědnost je pouze jedním druhem odpovědnosti. Určitým jednáním mohou být porušeny různé společenské normy a nastat tak více druhů odpovědnosti, a to i současně. Vedle odpovědnosti právní, která může být založena pouze právními normami, lze hovořit např. o odpovědnosti politické nebo morální.

„Právní odpovědnost je zvláštní forma právního vztahu, ve kterém dochází na základě porušení právní povinnosti ke vzniku nové právní povinnosti sankční povahy.“³⁰ Zaviněné porušení či nesplnění právní povinnosti je označováno za právní delikt. Právní delikt se vyznačuje určitými specifickými znaky. Základními prvky zaviněného porušení právní povinnosti jsou subjekt, subjektivní stránka, objekt a objektivní stránka.

Vedle subjektivní odpovědnosti, jež je konstruována na principu zavinění (zavinění a jeho míru je vždy třeba prokázat) zná právní teorie i praxe odpovědnost objektivní. Pro ni je charakteristické, že sekundární povinnost sankční povahy vznikne, aniž by došlo k zaviněnému jednání odpovědného subjektu. Odpovědnost nese ten, kdo výsledný stav nezavinil (bývá proto nazývána odpovědností za protiprávní stav, za výsledek), a to absolutně, bez možnosti liberace, nebo neprokáže-li existenci žádného z liberačních důvodů. Tato není známa právu trestnímu, kde je třeba vždy prokazovat zavinění pachatele.

O objektivní odpovědnosti, kdy by sportovci vznikla sankční povinnost bez ohledu na jeho zavinění, bychom mohli uvažovat v situaci, kdy se sportovec při sportovním klání ocitne ve stavu jakéhosi „endorfinového opojení“, v němž není schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání nebo není schopen své jednání ovládat (např. reflexivní pohyby), avšak přesto by za výsledný protiprávní stav, tj. za poranění soupeře odpovídal. Tato možnost prozatím není

---

³⁰ Gerloch, A. Teorie práva. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001. s. 156

sportovněprávními teoretiky ani současnou praxí hlouběji rozvíjena a nebudu se jí proto v dalším textu věnovat. Zaměřím se pouze na úvahy nad odpovědností subjektivní, zohledňující vnitřní psychický vztah sportovce k jeho chování.

4.1. Druhy deliktů

V *soukromoprávní* oblasti vzniká vztah právní odpovědnosti mezi poškozeným a delikventem. Druhy soukromoprávních deliktů jsou vymezeny např. v občanském a obchodním zákoníku nebo zákoníku práce. Sankce směřují k reparaci (kompenzaci, odškodnění) nebo k restituci (obnově).

V případě *veřejnoprávních* deliktů vzniká odpovědnostní vztah delikventa vůči subjektu, kterým není poškozený, ale stát, případně jiná veřejnoprávní korporace. Co se týče sankcí, na prvním místě stojí jejich represivní funkce – postih delikventa. Působí ale také preventivně, a to individuálně – vůči delikventovi, jakož i generálně – účelem trestu je působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Veřejnoprávní delikty můžeme dělit na trestné činy, přestupky a jiné správní delikty.

Trestný čin je jednání pro společnost nebezpečné, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně. Stupeň nebezpečnosti musí být u trestného činu vyšší než nepatrný, u mladistvých (15 – 18 let věku) pak vyšší než malý. K trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon, že postačí zavinění z nedbalosti. Přestupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, které není trestným činem a jehož znaky jsou uvedeny v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Jiné správní delikty jsou vymezeny v dalších zákonech správního práva. Na rozdíl od trestných činů, o nichž rozhodují soudy a platí zde zásada kontradiktorní, o přestupcích a správních deliktech rozhodují správní úřady a řízení nemá kontradiktorní charakter (nejde o spor žalobce a žalovaného, který by rozhodoval někdo třetí).

Pro sport zásadní význam mají delikty *disciplinární*, které jsou hraniční povahy mezi soukromoprávními a veřejnoprávními delikty. Jde o jednání porušující zvýšenou disciplínu v určitých oblastech společenského života.

„Nemusí spočívat jen v porušení právních norem, ale i norem, které jsou obsaženy v paraprávních aktech (interní předpisy – statuty, stanovy atd.). Disciplinární (kárnou) odpovědnost lze vyvodit jen za porušení disciplíny, pokud stále trvá vztah, ve kterém se zvýšená odpovědnost vyžaduje.“³¹ Nejzávažnější sankcí je zpravidla ztráta pozice spojené se zvýšenou disciplínou, dalšími pak jsou např. napomenutí, veřejná důtka nebo finanční postih. Příkladem lze uvést druhy disciplinárních trestů ve fotbale, jimiž jsou: důtka, peněžitá pokuta až do výše 100.000,- Kč pro jednotlivce a do výše 500.000,- Kč kolektivům, zastavení závodní činnosti jednotlivci a odebrání soutěžních bodů družstvu, zákaz výkonu funkce trenéra, vedoucího družstva, hlavního pořadatele nebo rozhodčího, uzavření hřiště, vyloučení družstva ze soutěže.³²

Jak již bylo výše uvedeno, disciplinární odpovědnost má interní povahu. To znamená, že je uplatňována jen vůči osobám, které jsou na základě právního poměru ve vztahu určité odpovědnosti vůči tomu, kdo disciplinární odpovědnost uplatňuje. V případě českého kolektivního sportu jednoznačně dominuje odpovědnost založená na základě norem, jež nemají „punc“ normy právní, tedy na základě interních předpisů a pravidel sportovních svazů. Tyto oproti právním normám postrádají státem uznanou formu, resp. nejsou obsaženy ve státem uznaném prameni práva.

Situace v České republice v oblasti kolektivních sportů je v naprosté většině případů následující. Podmínkou účasti na sportovní soutěži pořádané sportovními svazy, které mají povahu občanských sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, s celorepublikovou působností, je členství ve sportovním klubu. Sportovní kluby jakožto samostatné subjekty sdružené v tomto celostátním svazu mají obvykle rovněž formu občanského sdružení založeného v souladu s výše uvedeným zákonem, případně formu jiné právnické osoby. Chce-li tedy sportovec, resp. sportovní družstvo, změřit síly se soupeři, je třeba, aby každý jeho člen byl registrovaným členem sportovního klubu, když toto členství zpravidla přímo zakládá i členství v celostátním svazu. Tak např. Stanovy Českého svazu házené v čl. III. odst. 1 stanoví: „Registrované členství fyzické

---

³¹ Gerloch, A. Teorie práva. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001. s. 171

³² Disciplinární řád Českomoravského fotbalového svazu ve znění platném ke dni 5.8.2008.

osoby v ČSH se zakládá vznikem individuálního členství takovéto osoby ve sportovním oddílu, klubu či právním subjektu, který je sdružen v ČSH, anebo v okamžiku přijetí takovéhoho subjektu do ČSH.³³

Dobrovolnou registrací ve sportovním klubu, potažmo ve sportovním svazu, se sportovec zavazuje dodržovat stanovy a další interní předpisy nejen samotného sportovního klubu, ale veškeré předpisy vydané sportovním svazem, jehož je daný klub členem. Závaznost těchto sportovních norem plyne tedy ze souhlasu sportovce, který se tímto stává členem sportovního svazu, a jejich povahu lze přirovnat k ustanovením tzv. adhezních smluv. Sportovec se bez toho, aniž by se zavázal dodržovat interní předpisy sportovního svazu, nemůže stát jeho členem a tudíž se ani nemůže zúčastnit sportovní soutěže jím pořádané. Porušení sportovních norem je pak v případě, že porušení např. pravidel hry není potrestáno přímo při sportovním utkání rozhodčím, nebo je tento trest shledán jako nepostačující, projednáváno příslušnými orgány sportovních svazů v tzv. disciplinárním řízení. Z textu Stanov Českého svazu házené čl. III odst. 4 věta druhá: „Registrovaný člen ČSH je povinen dodržovat stanovy, řády a další předpisy ČSH a podrobovat se rozhodnutím orgánů ČSH.“³⁴

4.2. Vzájemné vztahy právní a „sportovní“ odpovědnosti

Teoretické koncepce vztahu sportu a práva se formovaly už ve starověku. Novodobé koncepce, podmíněné internacionalizací sportu a jeho „zmasověním“, se začínají rozvíjet v meziválečném období, ve dvacátých až čtyřicátých letech 20. století.³⁵ Hlavním katalyzátorem pro rozvoj koncepcí zabývajících se vzájemným vztahem sportu a práva byly a stále jsou úrazy, ke kterým dochází při sportovním zápole. Vážné újmy na zdraví či dokonce smrt, které nastávají i před očima televizních diváků, podněcují právní odborníky řešit teoretické otázky právní odpovědnosti sportovce.

---

³³ Stanovy Českého svazu házené ze dne 30.11.2002 ve znění platném ke dni 5.8.2008.

³⁴ Stanovy Českého svazu házené ze dne 30.11.2002 ve znění platném ke dni 5.8.2008.

³⁵ Již v tomto období vznikají ve světové odborné literatuře práce, které stanoví některé základní teze právní odpovědnosti za ublížení na zdraví, případně i smrt, ve sportu jako např. Roux, L. Le. La responsabilité en matière sportive. Rennes, 1935. nebo Vollrath, A. Sportkampfverletzungen im Strafrecht. Lipsko, 1931.

Na jedné straně stojí odpůrci jakýchkoli právních zásahů do sportu, zastánci tzv. „*autonomie sportu*“ ve smyslu autonomie sportovních vztahů na právu. Ti argumentují ve prospěch vynětí sportu z právního rámce následovně: 1. „sport obsahuje hodnoty, jež nejsou totožné s těmi, které jsou obvykle považovány v právu za imanentní; sport a kolektivní hry se tak zdají být pouhým povyražením, zábavou, způsobem, jak příjemně ukrátit čas“³⁶, 2. „sport je říší oddělenou od práva, říší, jejíž společenské vztahy nepodléhají nutnosti své rekonstrukce ve vztahy právní“³⁷, 3. „právo je nepřiměřenou formou autority řídící společenské normy sportu“.³⁸

Ani ti nejzarytější příznivci autonomie sportu však již zpravidla nepožadují autonomii v rozsahu, ve kterém ji vymezil na počátku 60. let italský autor **Bruno Zauli**. Zauli přistupuje k otázce vzájemného vztahu sportu a práva z přirozenoprávního pohledu lidské činnosti a člověka samotného. Operuje s pojmy „homo faber“ a „homo ludens“, které odráží realitu každodenního života. „Homo faber“ jako tvář dotčená denními starostmi a „homo ludens“ představující klid a uspokojení z provozování sportu. Obě činnosti člověka podléhají odlišným druhům práva. Činnost „homo ludens“ je podřízena přírodním zákonům, kdežto činnost „homo faber“ je podřízena pozitivněprávním normám. Podle Zauliho profesionální sportovec bezvýhradně podléhá normám práva občanského, pracovního, finančního, trestního apod. Sportovec amatér pouze přírodním zákonům, kterými Zauli chápe mj. i nutnost dodržování sportovních zásad, tj. principu rovných podmínek a absolutní ohleduplnost vůči sobě navzájem, ale také konkrétních sportovních pravidel. Je třeba dodat, že pojetí sportu, z kterého Zauli vychází, je z dnešního pohledu neudržitelné, když pro Zauliho je sport „nespornou a oprávněnou tělesnou činností lidského života, ze které neplyne žádný užitek pro základní lidské potřeby.“³⁹

Dnešní požadavky zastánců autonomie sportu spočívají především v neingerenci státu do vzniku sportovních organizací a minimalizaci státních

---

³⁶ Králík, M. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. *Jurisprudence*, 2005, č. 5. s. 64 a n.

³⁷ Tamtéž, s. 65.

³⁸ Tamtéž, s. 65.

³⁹ Králík, M. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 111

zásahů při přezkumu rozhodnutí orgánů sportovních organizací. Autonomní snahy vyjadřují obavu před zasahováním práva do sportu, nikoli však ve vztahu k právní úpravě základů sportovního hnutí, ale ve fázi následného faktického působení.

Většina sportovněteoretických i právních koncepcí se ale dnes přiklání k opačnému názorovému proudu. Ukazuje se, že absolutní autonomie sportu zbavující právo možnosti do něj zasahovat znamená popření všech základních právních zásad, což je z pohledu práva nepřijatelné. O jednoznačné právní ingerenci v oblasti sportu nepochybuje např. britský autor **Edward Grayson**. Grayson výrazně argumentuje ve prospěch angažovanosti práva ve sportovní oblasti, a to i v případě sportovních nehod a úrazů. Grayson je i pro užití trestněprávních norem pro regulaci násilí na sportovištích, když aplikaci trestního práva by měla být dána přednost před zásahem příslušného sportovního orgánu. Grayson má zato, že orgány dohledu nad sportem (sportovní svazy a jejich orgány) nemohou usurpovat moc soudů a právního řádu. Co se týče aplikace norem trestního práva je český autor **Jiří Hora** ve svých závěrech opatrnější, když zásah trestního práva do sportu považuje za výjimečný prostředek k ochraně čistoty sportu a bezpečnosti života a zdraví sportovců.

Chceme-li odpovědět na základní otázku, zda a za jakých podmínek se při zranění hráče při sportovním utkání uplatní pozitivněprávní úprava, můžeme dnes s ohledem na závěry většiny sportovněprávních teorií konstatovat, že v současné společnosti sportovní imunita nebo exterritorialita sportovišť nemá své místo a projednávání sportovních úrazů proto nelze vyloučit z jurisdikce obecných soudů. Otázkou ovšem zůstává vymezení hranice právní intervence. Ve sportovněprávním vývoji vykrytalizovaly dva základní názorové proudy.

1) Jedna názorová linie má zato, že sportovní zranění jsou stejnými protiprávními jednáními jako jiná jednání zasahující život, zdraví nebo tělesnou integritu člověka a ***sportovci jsou tedy plně právně odpovědní za svá jednání při sportovních kláních***. Kodexy zpravidla neobsahují žádná ustanovení, která by vylučovala právní odpovědnost sportovců a k existujícím zákonným okolnostem vylučujícím protiprávnost bývá zdůrazňováno, že tyto nelze použít ve sportovní oblasti, neboť neřeší v celém rozsahu problém beztrestnosti sportovců. Je třeba

řící, že tento myšlenkový proud nezískal větší podpory a právní doktrína jej většinou odmítá.

2) Představitelé druhého z „táborů“ připouští *za určitých přesně stanovených podmínek vyloučení právní odpovědnosti sportovce za poškození zdraví* či dokonce za způsobenou smrt soupeře, došlo-li k těmto negativním následkům v průběhu provozování sportu. Za určitých okolností zůstává jejich jednání beztrestné. Tato výchozí koncepce je však dále výrazně diferencována do mnoha přístupů, které řeší otázky jako jsou rozsah beztrestnosti, podmínky, za nichž je odpovědnost vyloučena, právní kvalifikace důvodů. Jak si dále ukážeme, vznikla řada teorií, které určují za jakých podmínek je sportovec zbaven odpovědnosti za zranění způsobené soupeři. Těmto se ale většinou nedostalo jejich „převtělení“ v právní úpravu, když kodexy povětšinou stále neobsahují speciální ustanovení, která by zakládala nebo vylučovala právní odpovědnost sportovců.

Výjimkou byly na počátku 20. století *speciální skutkové podstaty v trestním zákoníku Equadoru, v kubánském kodexu sociální ochrany a trestním zákonu Paraguaye*. V trestním zákoníku Equadoru byly podmínky trestní odpovědnosti za sportovní zranění zakotveny v článku 438 a 449. Článek 438 trestního zákona Equadoru: „Jestliže sportovec usmrtí jiného během hry, bude potrestán podle tohoto zákona a podle ustanovení upravujících trestný čin vraždy. Prokáže-li však, že sportovec nezpůsobil smrt úmyslně a ani porušením pravidel hry, není trestně odpovědný.“⁴⁰ Pro případ zranění, tj. kdy nedojde k úmrtí, pak článek 449 odkazuje na úpravu obsaženou v ustanovení článku 438. V případě zranění i v případě smrti tedy sportovec není trestně odpovědný pokud k těmto nedošlo jeho úmyslným jednáním, v průběhu provozování dovoleného sportovního zápolení a při dodržení sportovních pravidel. Jestliže však nebyly tyto podmínky dodrženy, nastupuje plná trestní odpovědnost. Článek 449 kubánského kodexu sociální ochrany pak zní: „a) Ten, kdo, využívaje své účasti v dovoleném odvětví sportu, záměrně a konaje v rozporu s platnými pravidly způsobí zranění

---

⁴⁰ Králík, M. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. [online]. Právní rádce, únor 2007. Dostupné na: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-20421910-F00000_d-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.

jiné osoby, je odpovědný za způsobenou škodu a podléhá sankcím vyplývajícím z příslušných článků pro tyto stavy. b) Jestliže škoda nebyla způsobena úmyslně, ale vznikla při porušení pravidel hry následkem emocionálního vypětí a herního rozrušení, nastupuje pro dotyčnou osobu trest, používaje čl. 72 (neúmyslné provinění – mimořádné snížení trestu). c) Jestliže ke způsobení škody došlo neúmyslným jednáním a nedošlo k porušení sportovních pravidel, nepodléhá pachatel trestní odpovědnosti.⁴¹

Možná ještě škodlivější než autonomie formální (právní), tj. navenek deklarované oddělení sportu od práva, je faktická autonomie sportu. „Její podstata spočívá v tom, že se sice navenek doktrína nekloní k vynětí sportu z aplikovatelnosti práva, ale skutečná situace vynětí prakticky odráží, neboť praxe s nevolí k aplikovatelnosti práva do sportu přistupuje.“⁴² Zatímco se současná právní úprava dotýká např. problematiky dopingu nebo otázky obecné podpory sportu (viz. § 218a TZ vymezující skutkovou podstatu trestného činu podávání anabolických látek mládeži, zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu), pozornosti zákonodárců, ale i právních a sportovních teoretiků, uniká oblast sportovních zranění. Pro současnou situaci v České republice je typické, že viníci sportovních zranění jsou, pokud vůbec, trestáni toliko v rámci disciplinárních řízení probíhajících před orgány sportovních svazů. Obvykle se účastníci sportovní nehody svých práv vyplývajících z újmy na zdraví způsobené při sportovním klání u obecných soudů nedomáhají (soudní rozhodnutí, jejichž závěry budou stručně popsány v dalším textu, jsou zatím výjimkami). Sportovcům se tak v naší zemi při posuzování odpovědnosti za úrazy fakticky dostává jakési „sportovní imunity“.

Abychom nebyli k českému právnímu prostředí nespravedliví, je třeba v souvislosti s hodnocením sportovních úrazů upozornit na starší teoretické práce slovenských autorů Jozefa Prusáka⁴³ a Petera Gališina⁴⁴, jakož i příspěvky

---

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Králík, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 109

⁴³ Vedle prací uvedených v Seznamu použitých zdrojů dále např.: Prusák, J. Problém surovej hry (súťaže) a prenikanie právneho princípu „non leadere“ do športových pravidiel. Teorie a praxe tělesné výchovy, 33, 1985, č. 6.

⁴⁴ Např.: Gališin, P. Formálna podmienka trestnosti športových hráčov. Kriminalistický sborník, 1988, č. 1. Gališin, P. Materiálna podmienka trestnosti športových hráčov pri športovom výkone.

českých autorů Jiřího Hory⁴⁵ nebo Jiřího Hřebejka.⁴⁶ V současnosti se danou problematikou komplexně zabývá Michal Králík.

Na tomto místě považuji za nutné zmínit se o textu důvodové zprávy k § 4 a 5 návrhu nového občanského zákoníku⁴⁷. Text § 5 odst. 1 návrhu zní takto: „Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je s to jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“ Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí: „Stavem se rozumí skupina lidí, kterou sice nelze označit jako skupinu příslušníků určitého povolání, ale u nichž se rovněž předpokládají zvláštní znalosti, vlastnosti nebo schopnosti (např. voják v záloze, student lékařské fakulty, amatérský sportovec apod.). Po osobě, která se takto chová, lze důvodně požadovat, aby také jednala s využitím těch nadprůměrných znalostí a dovedností a s takovou neobvyklou pečlivostí, jaké vyžaduje ona profese nebo stav.“ „Nechová-li se taková osoba tak, jak vyžaduje lex artis musí nést případné následky.“

Zda toto ustanovení znamená posun v dalším vývoji právní odpovědnosti sportovce, kdy by vedle doposud převažujícího hlediska dodržení sportovních pravidel pro beztretnost viníka sportovní nehody byla požadována i jakási vyšší míra opatrnosti vyplývající z „nadprůměrných znalostí a dovedností“ ukáže budoucnost. Ta také ukáže, jak se judikatura vypořádá s vymezením lex artis ve sportu.

Kriminalistický sborník, 1987, č. 12. Gališín, P. Zranenie hráča v hokejovom stretnutí – kriminalistické problémy vyšetrovania. Kriminalistický sborník, 1989, č. 11. Gališín, P. Nutnosť diferenciacie a individualizácie pri posudzovaní trestnosti hráčov – „povodcov“ zranenia inej osoby při športovej činnosti. Československá kriminalistika, 1986, č. 2.

⁴⁵ Vedle prací uvedených v Seznamu použitých zdrojů dále např.: Hora, J. Arbitrážní soud sportovní. Teorie a praxe tělesné výchovy, 33, 1985, č. 4. Hora, J. Fair play – morální základ sportu. Teorie a praxe tělesné výchovy, 31, 1983, č. 10.

⁴⁶ Např.: Hřebejk, J. Právní problematika napadení psem. Maratón (běhy mimo dráhu). Ročník XVI. Číslo 10. Říjen 1979. Hřebejk, J. Běžec na silnici. Maratón (běhy mimo dráhu). Ročník XVI. Číslo 12. Prosinec 1979.

⁴⁷ Znění důvodové zprávy i textu návrhu občanského zákoníku ke dni 1.9.2008. Dostupné na: <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=381&d=125304>.

4.3. Podmínky vyloučení právní odpovědnosti sportovce

Jedním ze čtyř základních znaků soukromoprávního deliktu a zároveň jedním ze čtyř formálních znaků skutkové podstaty trestného činu je objektivní stránka. Základními prvky objektivní stránky jsou: „1) jednání jako akt volního, a to protiprávního chování, 2) škodlivý následek takového jednání a 3) příčinný vztah mezi jednáním a následkem.“⁴⁸

Abychom mohli začít řešit otázku příčinné souvislosti mezi jednáním a jeho následkem, je třeba nejprve zodpovědět otázku, za jakých podmínek je jednání sportovce protiprávní. Ve sportovněprávním vývoji vzniklo několik teorií, které určují za jakých podmínek je sportovec zbaven odpovědnosti za zranění způsobené soupeři při sportovním klání, resp. kdy je jeho jednání v souladu s právem a nikoli tedy protiprávní. Níže se budu věnovat těm nejvýznamnějším z nich.

a) teorie dodržení sportovního pravidla

Tato koncepce je v historickém vývoji silně zakořeněná a i v současné době velmi rozšířená. Základním kritériem této teorie je dodržení sportovních pravidel, které implikuje beztrestnost jednání sportovce, resp. vylučuje protiprávnost zákroku sportovce, kterým způsobil zranění soupeři.

Už Jozef Prusák však nepovažuje samotné kritérium dodržení pravidel hry (soutěže) za důvod vylučující protiprávnost a přestože jsou jeho závěry částečně poplatné době, ve které vznikly, lze se jimi inspirovat i dnes. Prusák má zato, že kvalifikace zakázaného (dovoleného) způsobu hry rozhodčím nebo tělovýchovnou organizací nemůže nahradit právní kvalifikaci. Prusák uvádí: 1) soudy se ve svém rozhodnutí řídí zákony a ostatními právními předpisy, takže i při rozhodování o náhradě újmy na zdraví, která vznikla při sportovním utkání, hodnotí dovolenost, nedovolenost chování sportovce podle zákona; 2) soud není vázán rozhodnutím rozhodčích ani rozhodnutím kteréhokoli orgánu dobrovolné tělovýchovné organizace, snad jen až na případ, kdy by tělovýchovný orgán podle zákona rozhodl plnit úlohy orgánu státní správy; 3) otázku rozhodnutí rozhodčích a

---

⁴⁸ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2001. s. 173

rozhodnutí kteréhokoli orgánu tělovýchovné organizace není možné dle zákona řešit jako prejudiciální otázku; 4) aby soud mohl učinit potřebné závěry o existenci nebo neexistenci určitých rozhodujících skutečností je nevyhnutelné, aby 4a) identifikoval sportovní pravidlo a způsob jeho běžného použití (stanovení obsahu chování účastníků hry, soutěže, zásady úrazové zábrany a opatrnosti), 4b) přezkoumal vztah sportovního pravidla k právu (právní normě) a to jednak z hlediska souladu (rozporu) s právní normou a jednak z hlediska, zda sportovní pravidlo je (není) pravidlem socialistického spoluzití, 4c) objasnil otázku, či újma na zdraví vznikla dovoleným nebo zakázaným způsobem hry (soutěže).⁴⁹ Dle Prusáka nemůže výlučné zaměření na otázku, zda a který z hráčů použil zakázaný způsob hry, vést k objasnění skutečného stavu věci a tím ani ke zjištění materiální pravdy. Dochází k závěru, že i když soud vykonal všechny důkazy, zejména pak důkazy vyplývající z bodu ad 4b) a ad 4c), může při volném hodnocení důkazů a při zohlednění všech okolností sportovního utkání, při kterém k úrazu došlo, dojít k závěru, že přestože způsob hry škůdce nebyl pravidly hry zakázán, hráč škodu zavinil. Důvodem může být rozpor mezi způsobem dodržení pravidel hry a, odrážejíc dobu vzniku Prusákových názorů, pravidly socialistického spoluzití.

Také polský autor S. Jedruch zastává názor, že samotné hledisko dodržení sportovních pravidel jako důvod pro zbavení právní odpovědnosti sportovce nestačí. Jedruch uvádí, že zejména v kolektivních sportech se pravidla hry vývojem dostávají do rozporu s pravidly, která se dotýkají bezpečnosti, úrazové zábrany a prevence, jednak ve všeobecném smyslu slova, a jednak se zásadami právní prevence. Pravidlům odpovídající způsob hry nemusí být důvodem, který vylučuje protiprávnost a vznik zavinění i z hlediska nepsaných pravidel fair play, která od sportovce vyžadují „více než obvyklou obezřetnost (opatrnost)“.⁵⁰

V souvislosti s touto koncepcí je třeba dále uvést některé skutečnosti. Často se v kolektivních sportech setkáváme s případy, kdy hráč jedná s úmyslem zranit protihráče, typicky nejproduktivnějšího útočníka družstva soupeře, avšak činí tak způsobem v průběhu boje nezaregistrovaným rozhodčím utkání, či

---

⁴⁹ Prusák, J. Problémy právnej zodpovednosti pri športovej činnosti. Bulletin advokacie, 1984, č. 3. s. 148

⁵⁰ Prusák, J. Šport a právo. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1985. s. 232

dokonce způsobem, jež je v souladu s pravidly. Stává se to i u vrcholových hráčů, kteří se soupeře snaží vyřadit tvrdou hrou mířenou na místa oslabená po předchozím, třeba i nedoléčeném zranění. Navíc soulad hry se sportovním pravidlem posuzuje obvykle pouze rozhodčí, který může průběh utkání i negativně ovlivnit. Pomineme-li případnou korupční trestnou činnost, přichází v úvahu i neschopnost nebo nekompetentnost rozhodčího, např. pro jeho slabou fyzickou kondici, když dynamika hry se zejména na vrcholové úrovni v posledních letech zřetelně zvýšila.

M. Králík shledává tyto důvody, proč dodržení sportovního pravidla nemůže být samo o sobě ve všech případech důvodem pro vyloučení právní odpovědnosti ve sportu⁵¹: 1) „teze o absolutní nerozpornosti sportovního a právního pravidla nemůže za všech okolností platit, resp. lze jen obtížně právně relevantním způsobem odůvodnit, že sportovní pravidla nemohou být v rozporu s právními pravidly“, 2) „sportovní pravidlo jakožto pravidlo nemající povahu obecně závazného pravidla není státem žádným přímým způsobem regulováno z pohledu jeho souladu či případného nesouladu s pozitivním právem ani z pohledu úrazové zábrany“, 3) „pravidla sportovního zápolení jsou stanovena zpravidla jednotlivými sportovními svazy, jež mají povahu občanských sdružení vzniklých podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, přičemž stát při ingerenci do vzniku občanského sdružení obsah těchto sportovních pravidel nepřezkoumává a jejich soulad s právním řádem neposuzuje“, 4) „existují sportovci, kteří i při formálním dodržování sportovních pravidel někdy vykonávají sportovní činnost způsobem, který je v rozporu s prevencí před vznikem škod“, 5) vznik nových sportů a obsah jejich pravidel není za současného platného právního stavu založen na žádném povolovacím principu“, 6) „sportovní pravidla vždy nemusí (ač by měla) implikovat zásady tzv. úrazové zábrany; v této souvislosti nelze učinit rovnítko mezi tzv. kontaktními sporty a absencí úrazové zábrany“ (sportovní pravidla některých, typicky kontaktních, sportů nemohou vyloučit určité zásahy, když by takový sport ztratil zcela svůj smysl – pozn. L.V.); nelze ani přehlédnout fakt, že řada sportovců není důkladně znalá sportovních pravidel jimi provozovaného sportovního odvětví.

---

⁵¹ Králík, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně. *Justičná revue*, 2006, č. 8-9. s. 1297 a n.

Dnešní zastánci výše nadepsané teorie pak v naprosté většině případů nepovažují dodržení sportovního pravidla za jedinou a výlučnou podmínku pro vyloučení právní odpovědnosti sportovce. Jejich náhled můžeme shrnout stanoviskem J. Chasériauxe: „Vina sportovce, která zakládá odpovědnost ve vztahu k třetím osobám, nemůže být směřována s jeho chybou, a tedy se samotným porušením pravidel hry. Jest to totiž pojetí výrazně širší. Odpovídá on za způsobení škody, ne za samotné porušení pravidel, ale rovněž za nedostatek opatrnosti, rozvahy, obezřetnosti a soudnosti.“⁵²

Zejména v německé a rakouské sportovněprávní judikatuře je patrný trend, který absenci právní odpovědnosti sportovce váže nejen na případy jednání v souladu s pravidly, ale také na jejich bagatelní porušení. Zranění protihráče nejsou protizákonná, pokud jsou důsledkem typických, pro daný sport nevyhnutelných, porušení pravidel. Pro vznik odpovědnosti je zde třeba, aby došlo k závažnému, hrubému porušení sportovního pravidla, resp. k jednání škůdce, které vybočuje z rámce typických porušení pravidel, ke kterým obvykle dochází.

b) teorie účelu

Dle této teorie, ve zkratce vyjádřené „účel světí prostředky“ je „nutno akceptovat a tolerovat nezamýšlené sportovní úrazy, tj. neuplatňovat proti nim právní postih, a to vzhledem k vysokému mravnímu, výchovnému a zdravotnímu významu sportovní činnosti, vzhledem k účelu, resp. cíli sportu pro člověka a lidskou společnost. Přitom se ovšem musí dbát závazných sportovních pravidel a zvyklostí, sportovními organizacemi mezinárodně uznávaných, při respektování zásad fair play. Vybočení z těchto zásad způsobuje delegalizaci takové sportovní činnosti, a za škody, zejména pak za zranění, nastupuje právní postih podle obecných norem.“⁵³ Bývá zdůrazňováno, že účel je vyjádřen i tím, že stát provozování určité sportovní disciplíny povoluje, resp. nezakazuje, když respektováním sportovní činnosti vyjadřuje zájem na cíli, který je dosahován prostřednictvím sportu. Někteří autoři považují povolení sportovní činnosti státem

---

⁵² Králík, M. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje. Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, č. 2. s. 129.

⁵³ Hora, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech, Acta Universitatis Carolinae Gymnica, Vol. 15, 1979, č. 1. s. 17

za samostatnou podmínku pro vyloučení právní odpovědnosti za sportovní poranění.(viz. ad g)). Pochybnosti o uplatnitelnosti této teorie vyplývaly zejména z toho, že s touto právní předpisy neoperují jako s okolností zakládající beztrestnost a její význam je dán především zvyklostí. Předmětem sporu bylo také vymezení pojmu “účelu“. Současná právní doktrína tuto teorii jako samostatnou spíše opouští.

c) teorie nešťastné náhody

Dle této teorie dochází k úrazům při výkonu sportovní činnosti nikoliv v přímé snaze protivníka zranit, ale ve snaze o dosažení sportovního cíle. Z tohoto pohledu jsou takto způsobené úrazy subsumovatelné pod nešťastnou náhodu, za kterou sportovec nemůže odpovídat. Je zřejmé, že tato teorie nebere v úvahu, že na hracích plochách může docházet také k zákrokům vedeným úmyslem protihráče zranit. Navíc přílišná obecnost a chybějící vymezení hranic „nešťastné náhody“ činí tuto teorii jen obtížně použitelnou. Absence úmyslu soupeře zranit nevylučuje možnou odpovědnost tam, kde pro její vznik postačuje zavinění nedbalostní. Vývoj navíc potvrzuje převažující četnost řízení, v nichž je sportovec stíhán nikoliv za úmyslné ale za nedbalostní způsobení zranění soupeři.

d) teorie souhlasu poškozeného^{54,55}

Tato vychází z předpokladu, že vstupuje-li sportovec do sportovního zápolení, ačkoliv ví, že může dojít k úrazu, dává tím souhlas, vyjadřuje akceptaci toho, že k úrazu může dojít a je s tím srozuměn. Souhlas činí výslovně, tj. ústně nebo písemně, kdy nestačí pouhá účast na nebezpečném druhu sportu, ani vývěska ve sportovní příloze nebo vyjádření na stvrzence k účasti se slovy „účast na vlastní nebezpečí“. Výslovné dohody o vyloučení odpovědnosti jsou obvyklé u automobilových a motoristických sportů, závodů na bobech a saních, jakož i letu helikoptérou a jízdy na lyžích, a mají velký význam při odpovědnosti pořadatele sportovních utkání. Souhlas však může být dán i mlčky samotnou účastí na sportovním klání (zde lze shledat výraznou podobnost s teorií následující – pozn. L.V.). Odpůrci této teorie považují za spornou otázku, zda lze souhlasem vyloučit

---

⁵⁴ Králík, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8. s. 67

⁵⁵ Králík, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). Bulletin advokacie, 2006, č. 9. s. 29

právní odpovědnost i ve vztahu k zásahům do tělesné integrity. (K tomu např. názor Ústavního soudu České republiky uvedený v závěru kap. 5.) Bývá také namítáno, že vědomost sportovce o možných důsledcích sportovního zápolení ještě nelze považovat za souhlas, kterým by takové negativní důsledky akceptoval. Sportovec si je sice vědom objektivně zvýšeného rizika úrazu při sportovní činnosti, tato vědomost však nenahrazuje souhlas se zásahem do jeho tělesné integrity. Navíc je vyloučeno, aby sportovec zvážil všechny možné okolnosti, které mohou při jeho sportovním výkonu nastat.

e) teorie přípustného sportovního rizika⁵⁶

Tato teorie je velmi blízká teorii předchozí, na rozdíl od ní však je dosud daleko méně propracovaná. Sportovní riziko bývá považováno za tzv. jinou okolnost vylučující protiprávnost, tj. jako typ dovoleného rizika, která bývá uplatňována v trestním právu. V zásadě spočívá v tom, že se sportovní činností (zejména v kontaktních sportech) je spojena zvýšená míra nebezpečí úrazu či zranění. Sportovec, který si je rizikovosti daného sportu vědom a přesto jej vykonává, akceptuje určitou míru rizika zranění. Pokud mu způsobí zranění jiný sportovec, který se sportovního klání účastní při vědomí rizikovosti sportu, není tento právně odpovědný za následek, ke kterému při takovém zákroku dojde, ačkoliv se jedná o zásah do tělesné integrity chráněné právním řádem. Jak již bylo uvedeno, není tento institut dosud detailněji propracován. Velké obtíže jsou spojeny s definováním podmínek a hranic sportovního rizika. Jednou z hlavních námitek proti této koncepci je otázka, po jakou hranici může na sebe sportovec brát – bez regresu trestně a civilněprávního – škodné následky zranění, jež utrpěl. Je třeba však uvést, že současná světová judikatura přikládá teorii sportovního rizika velký význam. Společným znakem těchto úvah je ale skutečnost, že „míru sportovního rizika, které na sebe sportovec přebírá, kombinují se současným požadavkem na obligatorní dodržování sportovních pravidel ze strany osoby, jejíž činností k úrazu došlo, tj. pravidel, jež svým obsahem jsou vyjádřením požadavku úrazové zábrany před vznikem sportovních úrazů.“⁵⁷

---

⁵⁶ Králík, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8. s. 67

⁵⁷ Tamtéž.

f) *teorie práva zvykového*^{58,59}

V podstatě vychází z toho, že škodné následky sportovní činnosti nejsou trestány prostě proto, že se netrestají. Tento všeobecný omyl se podle autora této teorie L. Le Roux právě proto stává právem. (*error communis facit ius*). Pochybnosti nad touto teorií se točí především kolem dvou otázek. Za první, zda obyčej má v trestním právu nějaký význam, a za druhé, zda lze obyčejem odůvodnit vyloučení odpovědnosti za sportovní úraz.

g) *koncepce státního dovolení*⁶⁰

Představitelé této koncepce, někdy označované také jako teorie obecné legality sportu nebo teorie obecné legality sportovních úrazů, zastávají názor, že faktem podpory, uznání nebo tolerování sportovní disciplíny státem jsou současně beztrestností vybaveny i úrazy, ke kterým dochází při sportovní činnosti. Zásadní námitka jejich odpůrců spočívá v argumentu, že je-li možno tímto způsobem založit legálnost sportu nebo jeho jednotlivých disciplín, neznamená to ještě, že se stává legálním vše, k čemu v rámci provozování sportu dochází. Sporným bodem této teorie také zůstává, jakým způsobem by stát měl podporovat, tolerovat nebo uznávat sportovní disciplíny, zda speciální právní úpravou, správními akty nebo dokonce jen faktickou tolerancí. Proti faktické toleranci bylo namítáno, že nečinnost orgánů povolaných ke stíhání deliktů nemůže být ztotožněna s uznáním nebo podporou sportu. Akty správní nebo právní předpisy nižší právní síly, jež by dokládaly podporu sportu, zas nemohou být důvodem pro vyloučení právní odpovědnosti za poškození zdraví v intencích práva trestního, případně občanského.

Vedle koncepcí, které bývají označovány jako další okolnosti vylučující protiprávnost, odvozené od zákonných důvodů vyloučení protiprávnosti, se můžeme setkat s dalšími přístupy, které zbavují sportovce právní odpovědnosti z důvodu nedostatku jiných znaků právního deliktu.

---

⁵⁸ Hora, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech, *Acta Universitatis Carolinae Gymnica*, Vol. 15, 1979, č. 1. s. 17

⁵⁹ Králík, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, č. 7-8. s. 68

⁶⁰ Králík, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, č. 10. s. 20

h) koncepce vyloučení objektivního základu trestného činu⁶¹

Objekt jako další ze čtyř hlavních znaků soukromoprávního deliktu a zároveň další ze čtyř formálních znaků skutkové podstaty trestného činu je právem chráněný zájem, kterým se rozumí jevy a společenské vztahy, proti kterým směřuje protiprávní jednání delikventa. V případě sportovních úrazů je tímto objektem zdraví, resp. život protihráče. Beztrestnost takovýchto úrazů je v této teorii odůvodněna tvrzením, že tělesná integrita, dojde-li k zásahu do ní v průběhu sportovní činnosti, není tím chráněným objektem, který má jinak na mysli úprava obsažená v trestních zákonících. Svého času se zejména v doktríně německé objevily teorie, které se snažily odůvodnit závěr, že poškození zdraví, ke kterému dochází v průběhu lékařských zákroků, není trestné z toho důvodu, že z objektivního hlediska nemá deliktovní charakter jednání proti zdraví. Bylo zdůrazňováno, že lékařské zákroky prováděné za léčebným účelem jako např. amputace končetin nejsou tím poškozením zdraví, se kterým počítají trestní kodexy. Obdobně pak měla stejná úvaha směřovat i do sportovního prostředí. Kritici této teorie nesouhlasí s analogickým užitím výše popsané úvahy ve sportu, neboť se jedná o zcela odlišnou oblast než je oblast medicínská a použití analogie zde není dost dobře možné. Cílem „poškození zdraví“ v medicíně je záchrana života, resp. zdraví, snaha pomoci nemocnému, kdežto ve sportu dochází k poranění v rámci soutěže, tj. v rámci dosahování cíle zvítězit nad soupeřem.

i) teorie nedostatku zavinění⁶²

Zavinění je rozhodující složkou subjektivní stránky deliktu. (viz níže kap. 4.5.) Teorie nedostatku zavinění spatřuje důvod pro vyloučení právní odpovědnosti v tom, že osobám, které sportovní úraz způsobí, údajně nelze přičíst zavinění, a to ani na úrovni nedbalosti. Bývá podporována tvrzením, že sportovci se nedopouštějí sportovních úrazů v hněvu nebo nenávisti. Proti tomu však lze namítat, že absence uvedených motivů nevylučuje zavinění a existence hněvu nebo nenávisti nejsou okolnostmi, se kterými by byla spojována absence odpovědnosti za zásahy do zdraví fyzických osob. S přibývajícím počtem úmyslných zranění ve sportu je tato teorie zjevně neudržitelná.

---

⁶¹ Králík, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8. s. 65

⁶² Tamtéž, s. 65.

j) subsumpční teorie Jiřího Hory⁶³

Pro svou exkluzivitu v českém právním prostředí uvádím také koncepci českého autora, který ve spolupráci se S. Jedruchem dospěl k následujícím závěrům. Pro vyloučení odpovědnosti za sportovní úrazy musí být kumulativně splněny čtyři podmínky: a) musí se jednat o sportovní odvětví státem tolerované, dovolené, resp. nezakázané, b) zranění soupeře či spoluhráče nebylo způsobeno úmyslně, c) v době činu musí jít o akci, při níž provinilý hráč sledoval jen dosažení sportovního cíle, d) hráč při tom dodržoval závazná, mezinárodně uznávaná pravidla hry nebo známé zvyklosti. Hora sám však připouští, že ani toto pojetí není možno přijmout bez výhrad, neboť by mohlo omezovat působnost trestněprávních norem ve prospěch tzv. práva sportovního (souhrn pravidel, kompetence rozhodčích a disciplinárních komisí a jiné formy úpravy sportovní činnosti). Hora má zato, že by trestněprávní posouzení sportovních úrazů mělo být vedeno podle materiální stránky trestného činu, tj. podle stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Zásah trestního práva do sportu však považuje za krajní prostředek k ochraně čistoty sportu a bezpečnosti života a zdraví sportovců.

4.4. Vymezení subjektu

„Subjektem deliktu je ten, kdo se dopustí porušení právní povinnosti a kterému současně právo přiznává způsobilost k protiprávnímu jednání.“⁶⁴ Jak bylo uvedeno výše (viz. kap. 2.), není prozatím v právním řádu České republiky sportovec definován. Doposud toho, zdá se, nebylo třeba, neboť naše právní úprava taktéž neobsahuje ustanovení upravující práva a povinnosti sportovce jako speciálního subjektu. O možném vymezení sportovce lze tedy uvažovat toliko v rovině *de lege ferenda*. Že je definování sportovce s ohledem na rozmanitost a jedinečnou mnohovrstevnatost samotné sportovní činnosti spojeno s nemalými obtížemi, bylo rovněž naznačeno výše. Není však pochyb o tom, že pokud se dosud absentující zájem zákonodárců o sportovní oblast v budoucnu projeví, je nutno sportovce jednoznačně legislativně vymezit už proto, aby nebylo pochyb o osobní působnosti takové právní normy. S velkou pravděpodobností by se pak

---

⁶³ Hora, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech, *Acta Universitatis Carolinae Gymnica*, Vol. 15, 1979, č. 1. s. 15 – 22.

⁶⁴ Gerloch, A. *Teorie práva*. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001. s. 175

snahy zákonodárců ubíraly směrem účelových úprav dílčích sportovních problematik (např. v rámci úpravy sportu vrcholového vymezení vrcholového sportovce, v rámci úpravy sportu amatérského vymezení amatérského sportovce, obdobně sportovce rekreačního atd.).

Vymezení sportovce, případně sportu, má ale i v současné praxi svůj význam. Jak bude ukázáno níže, stěžejním hlediskem při rozhodování českých soudů při posuzování sportovních zranění je dodržování sportovních pravidel. Chce-li soudce v daném případě učinit závěr, zda bylo sportovní pravidlo porušeno (a tím také prevenční povinnost ve smyslu ustanovení § 415 ObčZ), je třeba nejprve uzavřít, zda lze činnost, při které k úrazu došlo, kvalifikovat jako sport a osoby zúčastněné jako sportovce. Zatímco u běžných sportů nečiní takové rozhodnutí velké obtíže, s rostoucím počtem nových moderních „sportů“ se problémy s jejich jednoznačným zařazením mohou vyskytnout.

Definice použitá pro tuto práci, jež za sportovce považuje provozujícího kolektivní sport považuje sportovce registrovaného, tj. toho, který je členem některého ze sportovních oddílů a klubů, případně jiné právnické osoby, sdružených ve svazu s celostátní působností, je „výhodná“ díky jednoduchosti identifikace daného subjektu, neboť tím je ten, kdo vlastní registrační průkaz, resp. je zapsán v seznamu členů daného sportovního svazu.

Z hlediska subjektu můžeme posuzovat, zda může být nositelem právní odpovědnosti jen *fyzická, nebo i právnická osoba*. V případě sportu lze o odpovědnosti právnických osob jednoznačně uvažovat. Typicky půjde o případ, kdy sportovec jedná při sportovním utkání jako zaměstnanec sportovního klubu. Zde se nabízí odpovědnost zaměstnavatele, sportovního klubu jako právnické osoby, za úraz způsobený sportovci při výkonu sportovní, zaměstnanecké, činnosti. Takových případů ovšem nebude ve stávající české praxi mnoho, když většina právních vztahů sportovec (vrcholový) – sportovní klub se neodehrává v režimu zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, nýbrž v rámci smluv občanskoprávních, případně obchodněprávních, o jejichž souladu s platnou právní úpravou lze zejména v kolektivních sportech důvodně pochybovat. Případná

odpovědnost právnické osoby, tj. např. sportovního klubu, se proto bude řídit předpisy práva občanského a obchodního.

Typickým příkladem právní odpovědnosti právnické osoby ve sportu je odpovědnost sportovní organizace, příp. sportovního klubu, za škodu, kterou při sportovním utkání utrpěl přihlížející divák. (K tomu např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. prosince 1981, sp. zn. 1 Cz 37/1981.)

Odpovědnost právnických osob přichází v úvahu rovněž v rovině disciplinární. Například Disciplinární řád Českého svazu házené (dále jen „DŘH“) v článku I odst. 7 stanoví: „Pokud to tento DŘH stanoví, odpovídají členské kluby a družstva (dále jen „kluby“) za disciplinární provinění, jichž se dopustili jejich členové, hráči, funkcionáři a další osoby, které pověřily vykonáváním funkcí nebo činností při soutěžích ČSH (Českého svazu házené – pozn. L.V.).“⁶⁵

O odpovědnosti právnických osob lze ale uvažovat jistě i v dalších souvislostech, avšak není v možnostech této práce tyto všechny pojmut a komplexně analyzovat.

U *fyzičné osoby* pak musí být splněny dvě podmínky, aby mohla nést právní odpovědnost – *věk a psychický stav, resp. přičetnost* (jde o pojem trestního práva, který se ale rozšiřuje i do ostatních právních odvětví).

Věková hranice jakožto podmínka pro vznik právní odpovědnosti je pro různé druhy právní odpovědnosti odlišná. V rámci trestní odpovědnosti není odpovědný ten, kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku. V rámci odpovědnosti občanskoprávní platí ustanovení § 422 odst. 1 ObčZ, podle kterého nezletilý odpovídá za škodu jím způsobenou, je-li schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; společně a nerozdílně s ním odpovídá, kdo je povinen vykonávat nad ním dohled. Není-li ten, kdo způsobí škodu, pro nezletilost schopen ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, odpovídá za škodu ten, kdo je povinen vykonávat nad ním dohled.

---

⁶⁵ Disciplinární řád Českého svazu házené ve znění platném ke dni 5.8.2008.

V rámci disciplinární odpovědnosti též připadá v úvahu vznik odpovědnosti i nezletilého sportovce. Tuto skutečnost si můžeme ukázat znovu na příkladu interních předpisů Českého svazu házené, když dle článku 9 odst. 5 Registračního řádu Českého svazu házené lze registrovat a evidovat jednotlivce nejdříve v den, kdy dovrší 6 let věku. Takto registrovaný člen je pak v souladu s již citovaným zněním článku III. odst. 4 věty druhé Stanov Českého svazu házené⁶⁶ podrobovat se rozhodnutím orgánů Českého svazu házené. Nezletilé sportovce lze však v disciplinárním řízení trestat pouze zastavením závodní činnosti nebo zastavením výkonu funkce. Peněžitou pokutou mohou být nezletilí hráči trestáni pouze v případě, že jsou tzv. profesionály, tzn. že jsou vázáni hráčskou smlouvou ke svému klubu. Tuto hráčskou smlouvu však za nezletilého házenkáře podepisuje jeho zákonný zástupce.

Nepříčetnost, jinými slovy jaký je psychický stav subjektu v době spáchání deliktu. Tato je sledována dvěma hledisky – zda je delikvent schopen rozpoznat následky jednání a zda je schopen jednání ovládnout.

Autoři publikace „Psychologie sportu“⁶⁷ považují sport za jednu z nejemociogennějších zájmových činností člověka. „Prakticky mu mohou konkurovat jen hazard, sex a umění. Příčinou je především soutěživost sportovních aktivit, vyvolávající bouřlivou emoční dynamiku, nejistota sportovního výsledku a zastoupení herních prožitků.“⁶⁸ Přičteme-li k těmto herním motivům navíc tlak, který je na sportovce vyvíjen zvenčí, např. tlak trenéra, který sportovce po dlouhé době zařadil do sestavy, „tlak“ diváků, kterým se chce sportovec zavděčit svým sportovním výkonem, v neposlední řadě i skutečnost, že sportovní výkon je jediným zdrojem obživy, o který sportovec nechce přijít, případně si na základě svého výkonu finančně polepšit apod., není divu, že nepříčetnost je poměrně často uváděným důvodem pro zproštění nebo omezení právní odpovědnosti. Například polský profesor trestního práva Jerzy Sawicki (1910 - 1967) „je proti omezování slušné (fair play), byt' tvrdé hry uvědomělého sportovce Damoklovým mečem trestního stíhání. Je pro uznávání

---

⁶⁶ Tato zní: „Registrovaný člen ČSH je povinen dodržovat stanovy, řády a další předpisy ČSH a podrobovat se rozhodnutím orgánů ČSH.“

⁶⁷ Slepíčka, P., Hošek, V., Hátlová, B. Psychologie sportu. Praha: Karolinum, 2006.

⁶⁸ Tamtéž, s. 51.

často bouřlivého prostředí sportovních soutěží za polehčující okolnost takto znervózněných hráčů.⁶⁹

Zejména v rámci odpovědnosti občanskoprávní a s ní souvisejícího nároku na náhradu škody bývá však proti liberaci z důvodu nepřičetnosti namítáno, že sportovec by měl takovéto situace zvládat, musí být schopen se ovládat a odpovědnost za vzniklou škodu zde nelze zcela vyloučit. Nabízí se zde argumentace ve smyslu výše citovaného ustanovení § 5 návrhu nového občanského zákoníku a důvodové zprávy k němu (viz. kap. 4.2.), totiž že po sportovci jako příslušníku určité profese nebo stavu lze důvodně požadovat, aby jednal s využitím těch nadprůměrných znalostí a dovedností a s takovou neobvyklou pečlivostí, jaké vyžaduje ona profese nebo stav.

Otázkou zůstává, zda je takové ovládnutí se v daném případě objektivně možné. Psychologové hovoří například o prokazatelných změnách v periferním vidění, které má velký význam právě v kolektivních sportech, při emočním napětí sportovce. „Zorné pole se při intenzivní emoci zužuje, mluví se o efektu „rourovitého vidění“. To někdy bývá příčinou „spálení“ jasné střelecké šance při strachu z odpovědnosti.“⁷⁰ Nelze vyloučit, že takové zúžené periferní vidění může být příčinou neúmyslného zákroku sportovce vůči jeho soupeři.

Zůstaneme-li u odpovědnostních vztahů vznikajících na základě sportovního zranění, přichází zde, vedle sportovce, na základě jehož zákroku dojde ke zranění protihráče, v úvahu také odpovědnost, resp. spoluodpovědnost trenéra. Nevhodně jím zvolené tréninkové dávky společně s nedostatečnou regenerací vedoucí k přetížení organismu sportovce mohou být příčinou sportovního úrazu, typicky např. únavové zlomeniny. V těchto případech můžeme uvažovat i o vzniku odpovědnosti sportovního lékaře, který je odpovědný za zdravotní stav sportovce vstupujícího do utkání.

---

⁶⁹ Hora, J. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech. Acta Universitatis Carolinae Gymnica, Vol. 15, 1979, č. 1. s. 19

⁷⁰ Slepíčka, P., Hošek, V., Hátlová, B. Psychologie sportu. Praha: Karolinum, 2006. s. 41

I zde platí totéž, co bylo výše uvedeno v souvislosti s odpovědností právnických osob, totiž že veškeré v úvahu přicházející odpovědnostní vztahy nelze touto prací obsáhnout.

4.5. Subjektivní stránka – míra vědomosti o následcích svého jednání

Zavinění je vnitřní psychický vztah rušitele k jeho jednání a následku tímto způsobeným. Je založeno na spojení prvků vědění (intelektuální složka zavinění) a prvků vůle (volní složka zavinění). „Z různého utváření prvků vědění a vůle pak vychází právní teorie při rozlišování různých forem a stupňů zavinění: a) jednání úmyslné (dolus); aa) přímý úmysl – delikvent ví, že svým jednáním ohrožuje zájmy právem chráněné a chce způsobit škodlivý následek, ab) nepřímý úmysl (eventuální) – delikvent ví, že svým jednáním takový škodlivý následek může způsobit, a pro případ, že jej způsobí, je s tím srozuměn; b) jednání nedbalostní (culpa); ba) nedbalost vědomá – delikvent sice nechtěl škodlivý následek způsobit, věděl však, že jej způsobit může, a bez přiměřených důvodů spoléhal, že jej nezpůsobí, bb) nedbalost nevědomá – delikvent ani nevěděl, že svým jednáním takový škodlivý následek způsobit může, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.“⁷¹

V souvislosti se zaviněním se většina sportovněprávních autorů vcelku jednotně shoduje v názoru, že jednání vedené úmyslem soupeře zranit nemá se sportem nic společného a není dán důvod pro privilegované posuzování odpovědnosti ve vztahu ke sportovnímu úrazu. Ani specifika sportovního prostředí nejsou důvodem pro exempci z právního postihu při takto způsobeném zranění.

V praxi je ovšem posuzování zavinění spojeno s nemalými obtížemi. Vzhledem k tomu, že se jedná o vnitřní psychický stav delikventa k jeho jednání, obvykle je tento těžce prokazován, často jen zprostředkovaně, tedy nepřímými důkazy. Nedbalost však představuje daleko běžnější důvod žaloby užívaný pro domáhání se škody vznikající při jednání na hřišti.

---

⁷¹ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2001. s. 175

Vymezit hranice nedbalosti, resp. určit tzv. obvyklou míru opatrnosti, kterou lze od sportovce v době výkonu sportovní činnosti požadovat, je nelehký úkol a v podstatě se odvíjí od teorií vymezujících podmínky vzniku právní odpovědnosti, resp. podmínek, za kterých je jednání sportovce protiprávní. (viz. kap. 4.3.).

Například polský autor J. Sawicki má zato, že v souvislosti se zraněním způsobeným soupeři je možno vždy uvažovat alespoň o nevědomé nedbalosti viníka. „Každý sportovec účastnící se nějaké sportovní soutěže musí totiž detailně znát pravidla soutěže i eventuální následky z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví, k nimž by jejich porušení mohlo vést.“⁷² Přiklání se tak k teorii zohledňující dodržení sportovního pravidla jakožto důvod pro vyloučení, resp. založení právní odpovědnosti.

---

⁷² Králík, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně. *Justičná revue*, 2006, č. 8-9. s. 1307.

5. Právní odpovědnost sportovce v české judikatuře

Rozhodnutí českých soudů, zejména vyšších, nejsou příliš početná. Oproti soudům trestním, které věnují problematice odpovědnosti sportovce za při sportu způsobená zranění minimální pozornost, je četnost rozhodnutí civilněprávních o něco málo uspokojivější. Vzhledem k celkovému nedostatku judikatury se budu věnovat také rozhodnutím, které neřeší spory týkající se kolektivních sportů, neboť i tyto považuji pro danou věc za přínosné.

5.1. Civilněprávní rozhodnutí

*Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/1953*⁷³. I když je toto rozhodnutí zřetelně dotčeno ideologií komunistického režimu, obsahuje několik dosud použitelných argumentů zejména v pokusu o **vymezení nedbalosti** (kterou je v daném případě míněno spoluzavinění) sportovce na jemu způsobeném úrazu. V odůvodnění rozhodnutí bylo uvedeno: „Kopaná má podle své povahy z tělesných vlastností rozvíjet hlavně obratnost a rychlost, z mravních vlastností má pak jako kolektivní hra rozvíjet smysl pro poctivou spolupráci v kolektivu. Tyto vlastnosti může rozvíjet jen tehdy, když hráč dá do hry všechny své síly a celou osobnost; na druhé straně je nutným předpokladem, že hráči zachovávají pravidla hry. Kdyby se hráčům ukládalo, aby se opatrně a pomalu pohybovali okolo jedinců, o nichž snad rozhodčí ví (jak tomu bylo v daném případě), že porušují pravidla hry, ztratila by kopaná z velké části svůj smysl. Rychlý pohyb při této hře není sám o sobě nedbalostí, nýbrž požadavkem a užitečným prvkem tohoto sportu. O nedbalosti by bylo možno mluvit jen tehdy, kdyby se hráč pohyboval nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí nevyplývající z povahy hry. Nelze pokládat za nedbalost, když hráč nepředpokládá, že spoluhráč (zjevně míněno protihráč – poznámka L.V.) úmyslně poruší pravidla hry. Bylo by ovšem nedbalostí, kdyby hráč viděl, že spoluhráč mu nohu nastavil a přesto na ni prudce naběhl.“

---

⁷³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/53, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí československých soudů, ročník 1954, č. 5, s. 86-87, pod pořadovým č. 44.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962⁷⁴ se blíže pokouší nalézt hranice odpovědnosti sportovce za zranění způsobené sportovci v průběhu sportovního zápolení. Právní věta zní: „Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že škůdce poškodí úmyslně nebo z nedbalosti poškozeného porušením závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází ze zjištění o tom, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o zákrok pravidly dovolený nebo nedovolený (zakázaný) a zda tu šlo o nepřiměřenost vědomého či nedbalostního zásahu. Bez významu není ani to, zda jde o zkušeného (např. dlouholetého) hráče této hry.“⁷⁵

V odůvodnění rozhodnutí je zdůrazněna často traktovaná zásada souladu jednání sportovce se sportovními pravidly. Nejvyšší soud shledal, že soudy nižších stupňů nesprávně dospěly k závěru o občanskoprávní odpovědnosti žalovaného za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání podle § 341 ObčZ, tedy jako odpovědnost za škodu způsobenou náhodou⁷⁶, když ani rozhodčí ani disciplinární komise sekce kopané neshledaly jednání sportovce za rozporné se sportovními pravidly. Takovým postupem by dle Nejvyššího soudu nepřispívaly soudy k provozování sportu s kolektivní účastí a pomíjely by v první řadě poslání rozhodčích a disciplinárních komisí.

Přestože je právní konstrukce odpovědnosti za náhodu s ohledem na platný text občanského zákoníku nepoužitelná, lze z rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně číst zřetelnou snahu o opuštění koncepce posuzování souladu se sportovními pravidly jakožto jediného kritéria pro vyloučení právní odpovědnosti.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/1976⁷⁷ je stěžejním rozhodnutím, na kterém stojí současná česká civilní

---

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, ročník 1963, pod pořadovým č. 15.

⁷⁵ Králík, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15. s. 546

⁷⁶ Text § 341 ObčZ k 29.10.1962 zněl následovně: „Za škodu způsobenou náhodou odpovídá ten, kdo dá ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší předpis nebo zařízení, které mají zabránit nahodilým škodám.“

⁷⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/1976, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým č. 16.

judikatura a věnuji mu tedy větší prostor než rozhodnutím ostatním. (Toto rozhodnutí bylo zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým č. 16 a proto se často v literatuře, ale i v mladší judikatuře, setkáme s jeho označením „R 16/80“.) Právní věta tohoto rozhodnutí zní: „Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané), spočívající v použití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§ 415 o. z.). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 odst. 1 o. z.).“

Žalobce se domáhal náhrady škody, jež mu vznikla při utkání v kopané tým, že ho zranil žalovaný při nedovoleném zákroku ve hře. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že ke zranění žalobce došlo tím, že žalovaný zahrál vůči žalobci způsobem nedovoleným pravidly kopané a způsobil mu zlomení nohy. Soud dospěl k závěru, že jsou dány všechny předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu podle ustanovení § 415 a § 420 odst. 1 ObčZ. Porušení právní povinnosti žalovaného shledal v tom, že žalovaný jako zkušený hráč si nepočínal tak, aby ke škodě nedošlo. „Zavinění shledal v tom, že žalovaný jako zkušený hráč si musel být vědom toho, že způsobem, jakým hrál, jenž není pravidly hry dovolen, může žalobci způsobit škodu, a přesto tento způsob hry použil.“ Protože byl žalobce zraněn a vznikla mu škoda, byla tu v důsledku jednání žalovaného dána i příčinná souvislost mezi jeho jednáním a škodou vzniklou žalobci.

Proti rozsudku podal žalovaný odvolání, v němž namítal, že ustanovení § 415 ObčZ je jen všeobecná prevenční norma, která sama o sobě nestačí na určení právního základu uplatňovaného nároku, a že také ustanovení § 420 ObčZ má jen všeobecnou povahu. Dále pak odvolatel tvrdil, že soud prvního stupně nehodnotil zjištěný skutkový stav komplexně a proto dospěl k závěru, že ke zranění žalobce došlo v důsledku zavinění žalovaného. Dle odvolatele je zřejmé, že ke zranění došlo pouze v zápalu hry a že tedy nebyl dán úmysl zranit žalobce, a to ani ve formě úmyslu eventuálního.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovým zjištěním soudu prvního stupně a z něj také při svém rozhodování vycházel. Z jeho rozhodnutí lze dle J. Prusáka⁷⁸ vybrat tyto stěžejní závěry: 1) odpovědnost hráče za škodu, která vznikla protihráči na hrací ploše, nelze zásadně vyloučit (podle § 420 ObčZ), 2) pravidla sportovní hry nejsou právními předpisy, avšak jejich nedodržování hráči znamená, že tito nedbají na povinnost předcházet hrozícím škodám, tj. na povinnost, že každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a majetku dle ustanovení § 415 ObčZ, 3) zaviněný protiprávní úkon nastal v důsledku nedovoleného zákroku, který byl v rozporu s pravidly hry; z hlediska stupně zavinění je třeba vyloučit i případný nepřímý úmysl, neboť zranění bylo způsobeno v zápalu hry, takže protiprávní úkon byl zaviněn z nedbalosti, 4) příčinná souvislost mezi zaviněným jednáním a škodou objektivně existuje, protože pokud by nedošlo k takovému způsobu hry sportovce, který pravidla zakazují, nevznikla by újma na zdraví (škoda). Z výše uvedených důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jako správný.

Význam předmětného rozhodnutí výstižně shrnul J. Prusák do těchto tří bodů: 1) generálně-preventivní ustanovení platného práva plní i funkci prevence speciální (a naopak), 2) alterum non leadere (§ 415 ObčZ) nemá povahu tzv. nenormativního ustanovení, 3) z negace preventivní povinnosti, z popření požadavku „necht' si každý počíná tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a na majetku“, vyplývá i *sum cuique tribuere*, tj. každému dát to, co je jeho, neboť náhrada škody poškozenému náleží; z toho plyne, že ten, kdo jiného poškodí, musí nahradit škodu, která vznikla a právě prostřednictvím generálně preventivního ustanovení se dostáváme ke speciálnímu ustanovení o odpovědnosti, podle kterého subjekt odpovídá za škodu, kterou způsobil.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002⁷⁹. Rozhodnutí bylo zveřejněno s touto právní větou: „Úder soupeře v rozporu s pravidly karate, při němž zasaženému vznikla škoda na

---

⁷⁸ Prusák, J. Šport a právo. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1985. s. 215 a n.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002. Dostupný na: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=15694&searchstr=25+Cdo+1960%2F2002>.

zdraví, je postižitelný nejen v rámci pravidel zápasu v karate, nýbrž představuje současně i porušení prevenční povinnosti; při splnění zbývajících předpokladů je dána obecná odpovědnost za škodu na principu presumovaného zavinění.⁸⁰

Ze skutkového hlediska šlo o případ, kdy se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení náhrady škody s odůvodněním, že při zápase první České ligy v karate utrpěl úraz s trvalými následky, který mu způsobil žalovaný porušením pravidel karate. Soud prvního stupně žalobě vyhověl, když shledal, že žalobce v zápase ve sportovním karate proti žalovanému použil nedovolenou techniku a v důsledku toho utrpěl žalobce velmi vážná poranění. (Žalobce utrpěl edém mozku, pohmoždění břicha, krvácení ve třetí a čtvrté komoře mozkové. Přímo na zápasišti opakovaně ztratil vědomí a byl resuscitován.) Odvolací soud co do základu nároku žalobce rozsudek soudu prvního stupně potvrdil s tím, že je v dané věci dána odpovědnost žalovaného za škodu podle § 420 odst. 1 ObčZ, neboť porušení pravidel karate je nutno posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§ 415 ObčZ).

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolání, kde nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že je dána jeho odpovědnost za škodu podle § 420 ObčZ, že porušení pravidel karate je jednáním odporujícím povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám. Poukazuje na to, že karate je sportem kontaktním, při němž často dochází ke zraněním, a proto nelze vycházet ze závěrů uvedených v rozhodnutí publikovaném pod R 16/80, které se týká kopané. Argumentuje i poukazem na rozhodnutí zveřejněné pod R 44/54 (Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/1953 – pozn. L.V.), podle kterého hráč kopané není povinen se obezřetně pohybovat kolem hráčů, kteří by mu mohli způsobit zranění, neboť tak by hra ztratila svůj smysl. O nedbalosti by se dalo hovořit jen tehdy, pohyboval-li by se hráč nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí vyplývající z povahy hry. „V karate však již z povahy tohoto zápasu vyplývá nebezpečí a každý zápasník se především musí krýt proti úderům a kopům, které jsou způsobitelné vyvolat zranění, a zároveň si je vědom míry rizika

---

⁸⁰ Právní věta byla zveřejněna v: Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky. C. H. Beck, 2004, sešit 28, s. 25, pod pořadovým č. C 2352.

s tímto sportem spojené. Počínat si v tomto sportu tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, nelze v plné míře, neboť pak by tento sport ztratil smysl.“

Nejvyšší soud neshledal dovolání žalovaného přípustným s odkazem na absenci otázky zásadního právního významu, rozhodnutí odvolacího soudu považuje za správné, neboť je v souladu s hmotným právem i s ustálenou judikaturou. „Srov. např. R 16/80, které sice řeší odpovědnost hráče kopané za škodu způsobenou jinému hráči porušením stanovených pravidel hry, avšak je obdobně aplikovatelné i na odpovědnost zápasníka sportovního karate za škodu způsobenou jinému zápasníkovi porušením stanovených pravidel karate.“

Význam tohoto rozhodnutí spočívá v tom, že Nejvyšší soud výslovně označil závěry dosavadní judikatury za použitelné i v současné době, a to i na oblast jiného tzv. kontaktního sportu – karate a nastolená otázka právní odpovědnosti sportovce není otázkou zásadního právního významu. S největší pravděpodobností proto nelze v dohledné době čekat v rozhodování českých soudů odklon od tohoto pojetí, tj. že porušení sportovních norem představuje současně i porušení prevenční povinnosti dle ustanovení § 415 ObčZ.

Jak již bylo výše ukázáno, samotné kritérium dodržení sportovního pravidla nemůže být důvodem pro vyloučení právní odpovědnosti sportovce za způsobenou újmu na zdraví a ve světové sportovněprávní judikatuře byla v průběhu 20. století shledána právní odpovědnost sportovců za sportovní zranění i v případech, kdy jejich jednání bylo v souladu se sportovními pravidly. V poslední době je z rozhodnutí zejména německých nebo rakouských soudů patrná snaha odlišit také způsob porušení sportovních pravidel, když např. bagatelní porušení sportovních pravidel není důvodem pro vznik právní odpovědnosti. (blíže viz. kap. 4.3. ad a)).

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004⁸¹ je zajímavé tím, že při posouzení právní odpovědnosti

---

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004. Dostupné na: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=22547&searchstr=25+Cdo+1506%2F2004>.

sportovce za sportovní úraz bylo aplikováno italské právo. Rozhodnutí bylo publikováno s touto právní větou: „Pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod.“⁸²

Z hlediska skutkového se jednalo o případ, kdy při lyžování na sjezdovce v Gitschbergu došlo ke střetu žalobce a žalované. Žalobce jel jako předposlední ve skupině lyžařského kurzu v širokém oblouku a žalovaná, přijíždějící zezadu, ho uviděla až na krátkou vzdálenost (za terénním zlomem) a nemohla již střetu zabránit. Žalobci byly poškozeny lyže a utrpěl poranění pravého ramene. Soud prvního stupně věc posoudil podle čl. 2043, 1223, 1225 a 1226 italského občanského zákoníku a podle čl. 2, 3 a 4 Pravidel chování pro lyžaře Mezinárodní lyžařské federace (FIS) a dospěl k závěru, že žalovaná porušila povinnosti stanovené těmito pravidly, neboť nepřizpůsobila rychlost jízdy svým schopnostem a terénním podmínkám, což měla učinit zvláště v místě, kde přes terénní překážku není výhled.

Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně a žalovaná se tedy obrátila k soudu dovolacímu. V rámci podaného dovolání namítala, že odvolací soud se nevypořádal s jejími výhradami, které vznesla proti skutkovým zjištěním soudu prvního stupně. Dle žalované prováděl za terénním zlomem, který nebyl shora vidět, žalobce manévr, jehož výsledkem bylo, že jel prakticky horizontálně a nebyl vidět, a v době bezprostředně před střetem neučinil nic k odvrácení střetu. Dovolatelka uvedla, že podle čl. 2043 italského občanského zákoníku se odškodňuje pouze „nespravedlivá škoda“, tedy škoda, na jejímž vzniku nemá žalobce žádný podíl. Soudům prvního a druhého stupně vytkla, že neposoudily spoluodpovědnost poškozeného. Zásadní právní význam dovolatelka spatřovala mj. v tom, že soud její odpovědnost dovodil na základě pravidla FIS, které není pramenem práva, byť je zvykovou normou, a nemůže mít tedy přednost před zákonem.

---

⁸² Právní věta byla zveřejněna v: Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky. C. H. Beck, 2005, sešit 32, pod pořadovým č. C 3268.

Nejvyšší soud shledal dovolání nepřipustným z důvodu chybějící otázky zásadního právního významu a v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl následující. Námitku spoluzavinění poškozené neshledal důvodnou. Skutečnost, že na sjezdovce, která neodpovídala schopnostem žalobce, jel tento příliš pomalu a nacvičoval oblouk pod terénním zlomem, který nebyl shora vidět, dle dovolacího soudu není příčinou vzniku jeho škody na zdraví a věcech, neboť bez toho, že do něj žalovaná přijíždějící zezadu narazila by k jeho zranění a poškození lyží nedošlo. Rovněž mu nelze přičíst zavinění spočívající v tom, že před střetem ničeho neučinil, aby mu zabránil. Nebylo jeho povinností volit svou jízdní dráhu v závislosti na způsobu jízdy za ním jedoucího lyžaře či se vyhýbat zezadu přijíždějícímu lyžaři. V souvislosti s porušením povinností žalovanou Nejvyšší soud konstatoval, že odpovědnost žalované se neváže k porušení povinnosti přizpůsobit rychlost své jízdy existenci terénního zlomu, ale za škodu odpovídá proto, že nepřizpůsobila rychlost a způsob své jízdy situaci na sjezdovce, kdy neměla, popř. nemohla mít přehled v dostatečné vzdálenosti před sebou a pomalu jedoucího jezdce spatřila až ve chvíli, kdy již nebyla schopna střetu zabránit.

Dovolací soud v odůvodnění výše nadepsaného usnesení dále uvedl: „Pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, obsahují normy, jejichž dodržováním má být zajištěna bezpečnost uživatelů sjezdovky a slouží tak k předcházení vzniku škod, s nimiž zákon spojuje odpovědnost. I když nejsou obecně závazným právním předpisem, jsou tato pravidla pro lyžaře na sjezdové trati závazná, a to bez ohledu na to, zda jsou pramenem práva či nikoli.

5.2. Trestněprávní rozhodnutí

*Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002*⁸³ bylo zveřejněno s následující právní větou: „Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní

---

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002. Dostupné na: <http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=10612&searchstr=5+Tdo+997%2F2002>.

okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění.“⁸⁴ V daném případě byl obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle ustanovení § 221 odst. 1 TZ, kterého se dopustil tím, že během hokejového utkání jako obránce jednoho z mužstev udeřil špičkou hokejky do obličeje ležícího útočníka mužstva soupeře, ačkoliv v té době nemanipuloval s pukem, následkem čehož poškozený utrpěl zhmoždění horního rtu, odlomení korunek zubů a zhmoždění zubů s dobou léčení nejméně 14 dnů. Odvolání obviněného bylo odvolacím soudem zamítnuto.

V rámci dovolání obviněný namítal, že předmětný skutek spáchal v nevědomé nedbalosti a argumentoval tím, že hokej je rychlá a kontaktní hra, při které dochází ke zranění protihráčů, aniž by si hráč měl možnost uvědomit, že v dané situaci může svého protihráče zranit. Dovolatel vytýkal soudu prvního stupně, že neprovedl další potřebné důkazy, které by mohly blíže objasnit skutkové okolnosti případu. Dovolatel dále soudům prvního a druhého stupně vytýkal nesprávné hodnocení důkazů, zejména v otázce subjektivní stránky trestného činu ublížení na zdraví.

Z odůvodnění rozhodnutí Nevyššího soudu je třeba uvést: „Nejvyšší soud v řízení o dovolání je zásadně vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně a v návaznosti na takto zjištěný skutkový stav věci zvažuje hmotně právní posouzení. Nejvyšší soud nemůže změnit na základě případného doplnění dokazování nebo jiného hodnocení důkazů provedených v předcházejícím řízení skutková zjištění soudu prvního a druhého stupně.“

„Závěr o tom, zda tu je zavinění ve smyslu trestního zákona a v jaké formě, je závěrem právním. Tento právní závěr o subjektivních znacích trestného činu se však musí zakládat na skutkových zjištěních soudu prvního, příp. druhého stupně, vyplývajících z provedeného dokazování.“

„Soud prvního stupně vycházel při zjišťování okolností, které mají význam

---

⁸⁴ Právní věta uvedena v Automatizovaném systému právních informací (ASPI).

pro závěr o zavinění, ze všech konkrétních okolností, za kterých byl trestný čin spáchán, i ze všech důkazů významných z tohoto hlediska.“ O tom svědčí odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, v němž tento soud uvedl, že „srozumění obviněného s tím, že svým jednáním může ohrozit či porušit zdraví poškozeného, dovozuje zejména ze vzájemného postavení obviněného a poškozeného v okamžiku útoku, kdy poškozený ležel na zemi, obviněný k němu přijížděl a hokejkou ho dloubl v době, v níž puk byl v rohu kluziště mimo dosah poškozeného, a obviněného nikdo neatakoval.“ Podle soudu prvního stupně si obviněný musel být vědom toho, že má v ruce natolik důrazný prostředek, že způsobem, kterým jednal, může ohrozit zdraví poškozeného. K tomuto závěru dospěl i s přihlédnutím k povaze ledního hokeje jako výrazně kontaktního sportu, přičemž zranění bylo způsobeno po překročení hranice rizika ze hry, které každý hráč při hokeji podstupuje. Soud prvního stupně na základě těchto skutečností dovedl, že se obviněný dopustil trestného činu v nepřímém úmyslu a odvolací soud jeho zjištění o formě zavinění shledal správným.

S ohledem na výše uvedené bylo dovolání obviněného Nejvyšším soudem odmítnuto, když napadené rozhodnutí nespočívá na nesprávném právním posouzení skutku ani na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, a obviněným uváděný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) TŘ není dán. Obviněný totiž nezpochybňuje právní závěry učiněné v napadeném rozhodnutí, ale své výhrady směřuje proti správnosti skutkových zjištění, která se stala podkladem pro příslušné právní posouzení skutku a dovolání tedy podal z důvodu, jenž není výslovně uveden v § 265 odst. 1 TŘ.

Přestože je uvedené rozhodnutí nepochybně přínosem pro českou sportovně-právní judikaturu, argumentačně není příliš podrobné. Poukaz na riziko plynoucí ze hry naznačuje, že dovolací soud posuzuje trestní odpovědnost sportovce v režimu této nikoli zákonem stanovené okolnosti vylučující protiprávnost. Ovšem toto sportovní riziko, které hráč svou účastí ve hře dobrovolně podstupuje, není v rozhodnutí blíže specifikováno, není zde určeno, v čem spočívá a kde jsou jeho hranice.

*Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006*⁸⁵ bylo zveřejněno v Bulletinu advokacie s touto právní větou: „Je dána trestní odpovědnost hráče, který svým zákrokem v rámci hry a v rozporu s jejími pravidly způsobil poškozenému zranění.“⁸⁶

V dané kauze byl obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 TZ. V souladu s ustanovením § 24 odst. 1 TZ však bylo upuštěno od potrestání a poškozený a Zdravotní pojišťovna byli se svými nároky na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Z hlediska skutkového šlo o případ, kdy obviněný při mistrovském zápasu v kopané jako hráč při souboji o míč zezadu či z boku zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu protihráče, kterého takto podrazil a způsobil mu tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů u vnitřního kotníku levé nohy. Toto zranění si vyžádalo hospitalizaci na chirurgické klinice v délce trvání 4 dny a následnou pracovní neschopnost v délce trvání 58 dní. Proti rozsudku soudu prvního stupně se obviněný odvolal. Soud druhého stupně však shledal toto odvolání nedůvodným a v souladu s § 256 TŘ jej zamítl.

Obviněný následně podal proti rozhodnutí soudu druhého stupně ve spojení s rozhodnutím soudu prvního stupně dovolání k Nejvyššímu soudu. V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku vyslovuje názor, že soudy nižších stupňů učinily nesprávné právní závěry, zejména ohledně otázky subjektivní stránky trestného činu.

Dovolatel nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že tím, že se vrhnul poškozenému pod nohy, použil nepřiměřenou sílu, v důsledku čehož bylo jeho jednání posouzeno tak, že naplnilo nedbalostní jednání ve smyslu ustanovení § 5 písm. a) TZ. Dovolatel je přesvědčen, že podobné zákroky jsou v kopané velice četné, jde např. o tzv. skluzu. Podle názoru odvolatele je při posuzování obdobných jednání nutno přihlídnout zejména k tomu, zda při jednání šlo o

---

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006. Dostupné na:

<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=36922&searchstr=3+Tdo+1355%2F2006>.

⁸⁶ Tato právní věta redakce Bulletinu advokacie uveřejněna v: Bulletin advokacie, 2007, č. 10. s. 50 – 53.

naprosto ojedinělý exces z pravidel sportovní hry či nikoli. V průběhu projednávání věci bylo prokázáno, že o takový exces nešlo. Dle rozhodčího sice došlo k porušení pravidel, avšak nikoli značné intenzity, v důsledku které by obžalovanému zajisté udělil červenou kartu (obžalovaný obdržel za své chování proti pravidlům pouze kartu žlutou). Dle dovolatele bylo mimo jakoukoli pochybnost prokázáno, že se v daném okamžiku snažil odehrát míč a pouze v důsledku naprosto nepředvídatelné kličky poškozeného došlo k jeho poranění. Dle jeho názoru nelze hovořit o nedbalostním jednání ve smyslu ustanovení § 5 písm. a) TZ a není tedy naplněna subjektivní stránka trestného činu.

Dovolatel nepopírá, že v daném případě došlo k porušení pravidel kopané, avšak dle jeho názoru se nejednalo o porušení, které by svým provedením nějakým mimořádným způsobem vybočovalo z rámce běžných fotbalových zákroků v průběhu hry. Dovolatel má dále zato, že nebyla splněna materiální podmínka nebezpečnosti činu pro společnost, když stupeň nebezpečnosti činu musí být ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 TZ vyšší než nepatrný. Dle dovolatele není vyloučena úvaha o tom, že v rámci kolektivních sportů lze hovořit o určitém svolení poškozených coby okolnosti vylučující protiprávnost, když dle jeho názoru každý, kdo nastupuje k utkání např. v kopané, musí počítat s určitou možností zranění, které může být i závažné. „Obviněný dále vyslovuje názor, že pokud by se měla trestně stíhat takováto jednání učiněná v souboji o míč či např. o puk, bylo by zřejmě pro veškeré hráče nastupující k jakémukoli utkání složité ztotožnit se s rizikem vyplývajícím pro ně z takového následného řízení na jejich osobu případně vedené.“

K námitkám dovolatele Nejvyšší soud uvedl, že účelem pravidel sportovních her je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou k jejich zranění a že na dodržení herních pravidel je společenský zájem. Z tohoto pohledu je třeba přísně individuálně posuzovat vzniklá zranění hráčů nejen v jednotlivých druzích sportu, ale i míru porušení daných pravidel.

Nejvyšší soud v odůvodnění rozhodnutí vyjádřil názor, že „fotbalová pravidla upravují a regulují chování hráčů na hřišti v rámci hry a po jejím

přerušeni, definují zakázané způsoby hry a stanoví sankce pro případ jejich porušení. Pravomoc k posuzování přestupků proti pravidlům i udělování sankcí za ně jsou svěřeny rozhodčímu. Případné rozhodnutí příslušné disciplinární komise je pak možno považovat za vyvrcholení řízení o závažnosti porušení fotbalových pravidel. Fotbalová pravidla však nikde neupravují a podle názoru Nejvyššího soudu také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla některému z hráčů způsobena újma na zdraví. Nejvyšší soud pro tyto případy zastává zásadu subsidiarity trestního práva (vedle subsidiarity práva občanského z hlediska případného řešení škody způsobené zraněním) a je toho názoru, že normy trestního práva je namístě uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly – pokud jde o způsobený následek na zdraví – sankcionováno. Nejvyšší soud tedy není zastáncem názoru odvolatele, že cokoli se odehrává v rámci sportu, je nutno posuzovat toliko na základě příslušných sportovních pravidel a že ingerence práva i ve formě vyvození trestní odpovědnosti sportovců je vyloučena. Nelze rovněž omezovat trestní odpovědnost jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.“

Dle Nejvyššího soudu je ze skutkových zjištění nižších soudů nepochybné, že obviněný svým zákrokem v rámci hry a v rozporu s jejími pravidly způsobil poškozenému zranění, které dosáhlo intenzity těžké újmy na zdraví ve smyslu ustanovení § 89 odst. 7 písm. ch) TZ. Nejvyšší soud se ztotožňuje se závěrem, že ač šlo ze strany obviněného o úmyslný, neadekvátní a razantní zákrok za hranicí pravidel, nelze obviněnému přičítat tento úmysl ve formě úmyslu nepřímého podle § 4 písm. b) TZ (oproti podané obžalobě), ale ve formě vědomé nedbalosti podle § 5 písm. a) TZ, když obviněný jako obránce věděl, že při svých zákrocích (skluzech) může způsobit poranění protihráče, ale zřejmě spoléhal na svoji zkušenost a na to, že k poranění protihráče nedorazí.

Nejvyšší soud je dále toho názoru, že v daném případě stupeň nebezpečnosti činu pro společnost dosáhl stupně odpovídajícího běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty. „Soudy obou stupňů totiž nemohly pominout především nepřiměřenost zákroku obviněného

vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku a zejména okolnost, že obviněný v průběhu zápasu nepodrazil soupeře zcela náhodně a ojediněle, neboť byl již za obdobný zákrok (i když bez zranění) napomínán žlutou kartou.“

Nejvyšší soud má zato, že všechny okolnosti případu, svědčící ve prospěch obviněného, především pak specifikum fotbalu jako hry vzaly soudy obou stupňů v úvahu, když postupovaly dle ustanovení § 24 TZ a upustily od uložení trestněprávní sankce. Podané dovolání pak Nejvyšší soud jako zjevně neopodstatněné odmítl.

Tato kauza však měla ještě své pokračování, když obviněný podal proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, ústavní stížnost. *Ústavní soud* se s touto vypořádal v *usnesení ze dne 28. února 2008, sp. zn. I.ÚS 1939/2007*⁸⁷.

Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by jeho jednání bylo možno posoudit jako nedbalostní ve smyslu § 5 písm. a) TZ. Z toho, že se vrhnul poškozenému pod nohy dle jeho názoru nelze dovozovat nepřiměřené použití síly. Domnívá se, že takové zákroky jsou v kopané na denním pořádku. Tvrdí, že se nechoval mimo rámec pravidel kopané a i pokud by tato pravidla porušena byla, pak nikoli nějakým mimořádným způsobem. Stěžovatel je dále přesvědčen, že předpokladem vzniku jeho trestněprávní odpovědnosti bylo porušení pravidel kopané a to určité intenzity. Soud přitom, dle jeho názoru, nemůže bez dalšího vycházet pouze z rozhodnutí např. rozhodčího, nýbrž musí sám velmi podrobně posoudit, zda došlo skutečně k porušení pravidel, jeho intenzitu, oprávněnost závěru rozhodčího atd. To stěžovatel v rozhodnutí obecných soudů postrádá a odkazuje proto na článek 39 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), dle kterého „jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit“. Dále stěžovatel přednesl úvahu, že v rámci kolektivních sportů lze hovořit o určitém svolení poškozených

---

⁸⁷ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února 2008, sp. zn. I.ÚS 1939/2007.

Zdroj: NALUS – databáze rozhodnutí Ústavního soudu.

Dostupné na:

<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57903&pos=1&cnt=4&typ=result>.

coby okolnosti vylučující protiprávnost, když každý, kdo nastupuje do utkání v kopané, musí s určitou možností zranění počítat.

Ústavní soud v odůvodnění svého rozhodnutí znovu uvedl, že není další instancí v soustavě obecných soudů a není zásadně oprávněn zasahovat do jejich rozhodovací činnosti, neboť není vrcholem jejich soustavy. Jeho úkolem je ochrana ústavnosti, nikoliv běžné zákonnosti. Posouzení, zda určité jednání je z pohledu subjektivní stránky trestného činu vědomou nedbalostí dle § 5 písm. a) TZ je na obecných soudech. Ústavní soud je oprávněn zasáhnout teprve v případě, kdy by výklad Nejvyššího soudu porušoval základní práva stěžovatele. Takové porušení základních práv stěžovatele však Ústavní soud v dané věci neshledal.

Co se týče porušení pravidel kopané, necítí se Ústavní soud být povolán vyslovovat se blíže k tomu, jaký význam má pro vznik trestněprávní odpovědnosti to, zda byla či nebyla porušena sportovní pravidla hry. Zodpovězení této otázky považuje za typický úkol Nejvyššího soudu.

Zajímavý názor vyslovil Ústavní soud v souvislosti s argumentem stěžovatele o svolení účastníků sportovních utkání. Ústavní soud má zato, že jedinec nemůže sám rozhodovat o zájmech, které se týkají nejen jeho, ale i společnosti jako celku, což je typicky případ právě ochrany zdraví a života, na které má společnost zvláštní zájem a může takovéto hodnoty hájit i proti vůli jejich nositelů.

Pokud jde o článek 39 Listiny, vyplývá z něj vázanost soudu zákonem, nikoliv sportovními pravidly. „Jejich porušení z ústavního pohledu není nutno vyžadovat jako podmínku trestnosti činu. Je zásadně na obecných soudech, jaký význam jim, v rámci svého uvážení v mezích ústavnosti a právních předpisů, přisoudí. K limitům tohoto uvážení lze pak spíše poznamenat, že soudy by se v obdobných případech neměly nechat vmanévrovat do pozice sportovních rozhodčích. Jejich povinností je posuzovat konkrétní okolnosti a zvláštnosti toho kterého případu, což nelze zjednodušovat do otázky, zda při určitém úrazu bylo či nebylo porušeno nějaké sportovní pravidlo.“ Ústavní soud považuje za podstatné,

že se dovolací soud řádně vypořádal s argumentací dovolatele pokud jde o zavinění a materiální stránku trestného činu.

Závěrem Ústavní soud konstatuje, že stěžovatelovy námitky mají charakter polemiky se závěry obecných soudů, které jsou však řádně odůvodněny a nevybočují z mezí ústavnosti. Na základě toho pak ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

6. Závěr

Závěrem lze konstatovat, že vytvořit všemi přijatelnou obecnou definici sportu, resp. sportovce, je úkol, který se zatím nikomu nepodařilo úspěšně vyřešit. Existence takové definice má svůj nesporný význam už jen proto, že chceme-li se zabývat „právní odpovědností sportovce“, je třeba nejprve vymežit okruh osob, jichž především se předešlé úvahy týkají. Skrze historický vývoj jsem se v kapitole druhé pokusila naznačit rozsah sportovní činnosti, která je z hlediska požadavku jednotné obecné definice díky svému fenomenálnímu rozměru velice těžko uchopitelná. K významu této definice se pak znovu vracím v kapitole čtvrté v rámci vymezení subjektu odpovědnostních vztahů. Mnou zvolená definice je jistě jen jedna z mnoha možných a neklade si nárok na její bezvýhradné přijetí.

Kapitola třetí je věnována exkurzi do historie, kde se vracím až na samotný počátek evropské civilizace, tj. do období antických Řeků a Římanů. Platí-li to pro práci jako celek, tak pro tuto kapitolu dvojnásob, totiž že s ohledem na limitovaný rozsah nemůže obsáhnout zkoumanou látku komplexně. Vedle zajímavého odkazu středověku v oblasti hodnocení sportovních úrazů je tedy věnována pozornost toliko pouze Antice. Nikoli však neprávem, neboť zde můžeme nalézt velmi inspirativní a obdivuhodně nadčasové myšlenky použitelné i ve 21. století.

Stěžejní kapitolou celé práce je kapitola čtvrtá. Po stručném rozdělení a charakteristice druhů odpovědnosti následují úvahy nad vzájemným vztahem sportovní a právní odpovědnosti, resp. nástin výchozí otázky, tj. vzájemný vztah sportu a práva. V odpovědi na zásadní otázky je třeba znovu zdůraznit, že autonomie sportovních vztahů nemá v dnešní společnosti své místo a projednávání sportovních úrazů proto nelze vyloučit z jurisdikce obecných soudů. Autoři sportovněteoretických prací se v zásadě rovněž shodují na tom, že právní odpovědnost sportovce za jeho jednání při sportovním výkonu by měla být posuzována privilegovaně, resp. odlišně od běžných případů škod na zdraví a věcech. Naopak výrazně menší shoda panuje mezi teoretiky v tom, která z koncepcí vymezujících podmínky pro vznik, resp. vyloučení, právní

odpovědnosti sportovce, by měla být zvolena. V textu této kapitoly jsou popsány ty nejvýznamnější z těch, které během již téměř stoletého vývoje sportovněprávní teorie vznikly. Pozornost je věnována i vymezení subjektu předmětných vztahů, tedy sportovce, a v rámci této podkapitoly jsou rovněž předesťeny úvahy o případné odpovědnosti jak fyzických, tak právnických osob. Otázka subjektivní stránky, jakožto nepostradatelného znaku právního deliktu, je do značné míry závislá na odpovědi, kterou z uvedených koncepcí pro vznik právní odpovědnosti sportovce zvolíme, a je tedy v porovnání s ostatním textem kapitoly zodpovězena pouze v rámci základních úvah.

V kapitole páté je dán prostor české, resp. československé judikatuře. Z důvodu skromného počtu soudních rozhodnutí jsem byla nucena se zde částečně odchýlit od zadaného tématu, resp. od kolektivních sportů, když některá rozhodnutí se týkají sportů, které lze označit za individuální. Precedentní význam těchto rozhodnutí však sahá i do oblasti sportů kolektivních. Ve srovnání s judikaturou civilní, jejíž hlavní linie byla založena již na přelomu 70. a 80. let 20. století, je četnost rozhodnutí trestněprávních ještě méně uspokojivá.

Závěrem lze shrnout, že otázka právní odpovědnosti je problematikou zdaleka přesahující obsahové možnosti diplomové práce. Tato měla pouze nastínit výchozí otázky a obtíže při jejich zodpovězení, a to jen v rámci odpovědnosti za sportovní úrazy. Do budoucna si lze jen přát, aby česká právní veřejnost, ne-li samotní zákonodárci, projevíli o zpracovávané téma zájem. Vždyť stále častěji slycháme z médií o závažných zraněních, ke kterým dochází na sportovních plochách. Zjevná nesportovní chování účastníků sportovních utkání se mnohdy odbývají téměř směšnými tresty v disciplinárním řízení. Formulování teoretických pravidel nejen trestněprávního hodnocení sportovních úrazů se proto stává stále aktuálnější. Absentující teoretická doktrína v oblasti trestního práva negativně ovlivňuje rozpačitý přístup orgánů činných v trestním řízení. Ve sféře soukromoprávní by dle mého názoru bylo na místě inspirovat se zahraniční praxí a zvážit zda je vedoucí koncepce dodržování sportovních pravidel jedině správné kritérium pro posuzování právní odpovědnosti sportovce. Je třeba zdůraznit, že prosazování právní odpovědnosti za zaviněné úrazy a poranění se pojí s důležitým preventivním působením právní úpravy.

Na závěr si dovolím uvést jeden případ z nedávné minulosti: „Dne 18.5.2003 napadl při extraligovém utkání v in-line hokeji slavný hokejový brankář Dominik Hašek protihráče Martina Šílu. Vzájemný střet s tímto protihráčem ukončil Hašek krosčekom, a poté, co Šíla padl k zemi, na něj zaklekl a hokejkou jej několikrát udeřil za krk na páteř. Hráč byl s poraněním odvezen do nemocnice. Podle nemocniční zprávy utrpěl Šíla otřes mozku, zlomení nosu a zhmožděniny krční páteře, což si vyžádalo jeho hospitalizaci a osmidenní pracovní neschopnost. Případ byl řešen následovně: Policie ukončila vyšetřování 18.6.2003, Hašek byl obviněn z pokusu o úmyslné ublížení na zdraví. Dne 24.7.2003 navrhla policie obžalovat Haška z pokusu o těžké ublížení na zdraví a spis postoupila státnímu zastupitelství v Pardubicích. Pardubická okresní státní zástupkyně zastavila trestní stíhání proti Haškovi 8.8.2003. Dne 30.10.2003 tehdejší nejvyšší státní zástupkyně Marie Benešová nařídila pardubickému státnímu zastupitelství, aby znovu prošetřilo případ; dne 21.3.2004 policie už podruhé ukončila vyšetřování a navrhla případ postoupit k přestupkovému řízení, v rámci kterého mohl městský úřad udělit pokutu do výše 3000 Kč – podle instituce byl však předchozí disciplinární trest dostatečný a hráč tak zůstal bez další pokuty. Hašek byl v rámci disciplinárního řízení potrestán ročním zákazem činnosti a nejvyšším možným peněžním trestem, tj. pokutou 2000 Kč.“⁸⁸

Ponecháme-li stranou spekulace o korupci v tomto případě, považují uložený trest za zjevně nepřiměřený, když jednání útočníka zcela evidentně nebylo vedeno, slovy starověkých Římanů, „snahou o dosažení slávy a statečnosti“ spojených se sportovním vítězstvím. Domnívám se, že problematika právní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy je velmi aktuální a vymezení podmínek pro její vznik, resp. její vyloučení, by mělo vést k tomu, aby k obdobným případům v budoucnu již nedocházelo. Hranice této odpovědnosti je třeba však volit velmi pečlivě, když při necitlivém zásahu právních norem do sportovního prostředí by mohly některé ze sportů ztratit na svém původním smyslu a kráse.

---

⁸⁸ Sluka, M. Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty). Havlíček Brain Team, 2007. s. 76 a n.

7. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří, GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2001. 323 s. ISBN 80-86432-13-0.
- GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 2. rozšířené vyd. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001. 299 s. ISBN 80-86473-04-X.
- DOVALIL, Josef a kol. Olympismus. 1. vyd. Praha: Olympia, a.s., 2004. 224 s. ISBN 80-7033-871-7.
- KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan, WAIC, Marek. Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury. Praha: Karolinum, 2000. 159 s. ISBN 80-7184-608-2.
- KRÁLÍK, Michal. Právo ve sportu. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 278 s. ISBN 80-7179-532-1.
- PRUSÁK, Jozef. Šport a právo. (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športe.) 1. vyd. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1985. 248 s.
- SLEPIČKA, Pavel, HOŠEK, Václav, HÁTLOVÁ, Běla. Psychologie sportu. Praha: Karolinum, 2006. 230 s. ISBN 80-246-1290-9.
- SLUKA, Tomáš. Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty). 1. vyd. Havlíček Brain Team, 2007. 199 s. ISBN 80-903609-5-5.

Časopisy:

- HORA, Jiří. K otázce trestní odpovědnosti hráčů při sportovních úrazech. Acta Universitatis Carolinae Gymnica, Vol. 15, 1979, č. 1. s. 15 – 22.
- KRÁLÍK, Michal. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. Jurisprudence, 2005, č. 5. s. 56 – 69.
- KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). Bulletin advokacie, 2006, č. 9. s. 25 – 33.
- KRÁLÍK, Michal. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15. s. 539 – 548.

- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). Jurisprudence, 2006, č. 5. s. 24 – 36.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v současné judikatuře Nejvyššího soudu České republiky a české právní doktríně. Justičná revue, 2006, č. 8-9. s. 1291 – 1312.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. [online]. Právní rádce, únor 2007. Dostupné na: http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10078260-20421910-F00000_d-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.
- KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje. Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, č. 2. s. 122 – 131.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8. s. 61 – 72.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 10. s. 20 – 24.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 11. s. 18 - 24.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 12. s. 15 – 22.
- PRUSÁK, Jozef. Problémy právnej zodpovednosti pri športovej činnosti. Bulletin advokacie, 1984, č. 3. s. 141 – 154.

Právní předpisy, soudní rozhodnutí a jiné prameny:

- Disciplinární řád Českého svazu házené ve znění platném ke dni 5.8.2008.
- Disciplinární řád Českomoravského fotbalového svazu ve znění platném ke dni 5.8.2008.
- Evropská charta sportu.
- Návrh občanského zákoníku a jeho důvodová zpráva ve znění k 1.9.2008. Dostupné na: <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=381&d=125304>.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/53, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí československých soudů, ročník 1954, č. 5, s. 86-87, pod pořadovým č. 44.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR, ročník 1963, pod pořadovým č. 15.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. května 1978, sp. zn. 10 Co 190/1976, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1980, pod pořadovým č. 16.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. prosince 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002. Dostupný na:
<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=15694&searchstr=25+Cdo+1960%2F2002>. Právní věta byla zveřejněna v: Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky. C. H. Beck, 2004, sešit 28, s. 25, pod pořadovým č. C 2352.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. února 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004. Dostupné na:
<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=22547&searchstr=25+Cdo+1506%2F2004>. Právní věta byla zveřejněna v: Soubor civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu – právní věty a rejstříky. C. H. Beck, 2005, sešit 32, pod pořadovým č. C 3268.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002. Dostupné na:
<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=10612&searchstr=5+Tdo+997%2F2002>.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006. Dostupné na:
<http://www.nsoud.cz/rozhod.php?action=read&id=36922&searchstr=3+Tdo+1355%2F2006>. Právní věta redakce Bulletinu advokacie byla zveřejněna v: Bulletin advokacie, 2007, č. 10. s. 50 – 53.
- Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února 2008, sp. zn. I.ÚS 1939/2007. Dostupné na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=57903&pos=1&cnt=4&typ=result>.
- Registrační řád Českého svazu házené ve znění platném ke dni 5.8.2008.
- Směrnice pro profesionální házenou upravující statut hráčů házené ze dne 5.6.2004 ve znění platném ke dni 5.8.2008.
- Stanovy Českého svazu házené ze dne 30.11.2002 ve znění platném ke dni 5.8.2008.

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.
- Zákon č. 288/1997 Z. z., o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.

8. Seznam použitých zkratek

ObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.
TZ	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Teoretické úvahy na téma právní odpovědnost sportovce v českém právním řádu (odpovědnost sportovce v kolektivních sportech)

Theoretische Erwägungen zum Thema Rechtsverantwortung des Sportlers in der tschechischen Rechtsordnung (Verantwortung des Sportlers bei den Kollektivsportarten)

Theoretical Reflections on the Theme Legal Liability of the Sportsman in the Czech Legal System (Liability of the Sportsman in the Collective Sports)

Resumé

Die vorgelegte Diplomarbeit, die Benennung „Theoretische Erwägungen zum Thema Rechtsverantwortung des Sportlers in der tschechischen Rechtsordnung (Verantwortung des Sportlers bei den Kollektivsportarten)“ trägt, beschäftigt sich mit der Verantwortung des Sportlers für einen bei einer sportlichen Begegnung zugefügten Unfall.

Das zweite Kapitel wurde einem von partikularen Problemen gewidmet, d.i. die Abgrenzung des Sports und des Sportlers. Wenn wir sich mit der Rechtsverantwortung des Sportlers beschäftigen wollen, müssen wir zuerst den Kreis von den Personen abgrenzen, die die beschriebenen Erwägungen vor allem betreffen. Durch eine historische Entwicklung wurde der Umfang der Sportstätigkeit angedeutet, die man dank ihrem phänomenalen Maß sehr schwierig definieren kann. Zur Bedeutung dieser Definition kommt die Autorin wieder im vierten Kapitel im Rahmen der Abgrenzung des Subjekts von Verantwortungsbeziehungen zurück.

Das dritte Kapitel wurde der Exkursion in die Geschichte der Rechtsbewertung von sportlichen Unfällen gewidmet. Vor allem der Zeit der antischen Griechen und Römern. Neben der Antike hat die Autorin auch eine mittelalterliche Theorie der Bewertung von sportlichen Unfällen erwähnt.

Das grundlegende Kapitel der Arbeit ist das Vierte. Nach einer kurzen Verteilung und einer Charakteristik von Verantwortungstypen folgen die Erwägungen über die gegenseitige Beziehung des Sports- und Rechtsverantwortung, bzw. der Entwurf der Ausgangsfrage, d.i. die gegenseitige Beziehung des Sports und des Rechts. Die Autorin ist zum Schluss gekommen, dass eine Autonomie von sportlichen Beziehungen hat in der heutigen Gesellschaft keinen Platz mehr und man kann Gerichtsverfahren von sportlichen Unfällen nicht ausschließen. Die Rechtsverantwortung des Sportlers für seine Handlung innerhalb einer sportlichen Begegnung sollte privilegiert bewertet werden, bzw. abweichend von gewöhnlichen Fällen des Schadens an der Gesundheit und an Sachen. Im Text dieses Kapitels wurden die wichtigsten Theorien beschrieben, die die Bedingungen für den Eintritt, bzw. die Ausschließung, der Rechtsverantwortung des Sportlers abgrenzen. Eine Aufmerksamkeit wurde auch dem Subjekt gewidmet, also dem Sportler, und im Rahmen dieses Kapitels wurden auch Erwägungen über eine Verantwortung von natürlichen und juristischen Personen angedeutet.

Die Frage der subjektiven Seite ist von der Antwort abhängig, welche von erwähnten Theorien für den Eintritt der Rechtsverantwortung des Sportlers wir auswählen, und ist daher im Vergleich zum anderen Text dieses Kapitels nur innerhalb der grundlegenden Erwägungen beantwortet.

Im fünften Kapitel beschäftigt sich die Autorin mit der tschechischen, bzw. tschechoslowakischen Rechtsprechung. Wegen ihrer niedrigen Anzahl wurden hier auch die Entscheidungen ausgeführt, die nicht die Kollektivsportarten betreffen. Trotzdem greift ihre Bedeutung auch in diesen Bereich ein. Im Vergleich zur zivilistischen Rechtsprechung ist die pönale Rechtsprechung noch weniger zahlreich.

Klíčová slova:

odpovědnost – právní odpovědnost - sportovec

Schlüsselwörter:

Verantwortung – Rechtsverantwortung - Sportler

Keywords:

liability - legal liability - sportsman